

Nicoleta Alexandra Ungureanu

(coordonator)

Incursiuni Didactice Contemporane (vol. I)

Editura Educația Azi

Nicoleta Alexandra Ungureanu

(coordonator)

Incursiuni Didactice Contemporane (vol. I)

Editura Educația Azi

Coordonator: Nicoleta Alexandra Ungureanu

Redactor de carte: Andreea Bejinariu

Copertă: Alexandru Uță

Prepress: Editura Educația Azi

Referenți științifici:

- **Lector univ. dr. Marius Costel Eși (Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava)**
- **inspector pentru învățământul primar, prof. Coțovanu Adriana (ISJ Suceava)**

ISBN: 978-606-9712-12-2

Coautorii acestui volum sunt: Topan Dorina, Ursu Roxana, Szasz Fira Petruța, Tocaciu Diana, Nicușor Bondar, Nicoleta Alexandra Ungureanu (coord.), Drăgoi Georgeta Elena, Conea Viorica, Sârb Marcela Maria, Violeta Moldovan, Pop Bianca Cătălina, Gordon Ioana Mihaela, Sîrb Anda Monica, Moldovan Liana, Nechiti Laura Maria, Morar Andra Corina, Gafton Vasilica Terezia, Emilia Magdea, Maria Breșfelean, Agavriloaei Anca, Naraevschi Mihaela, Enache Georgeta, Răcaru Sica, Răduț Florina Sandina;

2022 © Editura Educația Azi pentru prezenta ediție

Editura Educatia Azi

Site: <https://edituraeducatiaazi.ro/>

Suceava, str. Nicolae Iorga, nr. 14

Cuprins

Aplicarea metodei mozaicului în cadrul activităților din grădiniță	5
Internetul și rețelele de socializare în formarea personalității elevilor	9
Școala online poate fi atractivă! Metode interactive în predarea online	11
Stimularea inteligențelor multiple în grădinița de copii	13
Utilizarea softurilor educaționale la clasă	16
Educația pentru Dezvoltare Durabilă în învățământul preșcolar.....	19
Eficiența metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii.....	23
Caracteristicile gândirii la preșcolari.....	28
Cerințe educaționale speciale	32
Componentele învățării prin cooperare și perspectivele de abordare a acesteia	35
Evoluția morală la vârsta preșcolară	38
Lumea magică a poveștilor.....	41
Părinte în era digitală.....	44
Rolul profesorului /educatorului în sistemul de învățământ	47
Inovație și creație în activitatea didactică.....	49
Educația românească în societatea cunoașterii.....	52
Activitățile outdoor -posibilități și modalități de organizare cu preșcolarii-.....	54
Rolul educației nonformale în dezvoltarea personalității elevilor.....	58

Aplicarea metodei mozaicului în cadrul activităților din grădiniță

TEMA ACTIVITĂȚII: „Semne de circulație învățăm/ Pe Marinel să-l ajutăm”

TIPUL ACTIVITĂȚII: mixt

FORMA DE REALIZARE: activitate integrată

CATEGORII DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE: DEC (educație muzicală) + DOS (educație pt. societate)

COMPORTAMENTE VIZATE/ OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

Comportamente vizate	Obiective operaționale
<p>C.3.3. Demonstrează simț muzical ritmic, armonic prin cântec, joc cu text și cânt, dans etc.</p> <p>C.2.2. Integrează ajutorul primit, pentru realizarea sarcinilor de lucru la care întâmpină dificultăți.</p> <p>C.1.1. Manifestă curiozitate și interes pentru experimentarea și învățarea în situații noi.</p> <p>C.1.2. Inițiază activități de învățare și interacțiuni cu copiii sau cu adulții din mediul apropiat.</p>	<p>O.1. Preșcolarul va fi capabil să redea corect linia ritmico-melodică a noului cântec după modelul educatoarei;</p> <p>O.2. Preșcolarul va fi capabil să interpreteze cântecul în mai multe variante: cu întreaga grupă și pe grupuri mai mici de copii, respectând indicațiile educatoarei;</p> <p>O.3. Preșcolarul va fi capabil să execute corect mersul trenului în concordanță cu textul jocului cu cânt „O locomotivă”;</p> <p>O.4. Preșcolarul va fi capabil să asocieze semnele de circulație cu imagini reprezentând locul în care acestea sunt folosite, cu ajutorul educatoarei;</p> <p>O.5. Preșcolarul va fi capabil să denumească categoriile de semne de circulație (obligare, atenționare, interdicere și informare) raportându-se la forma și culoarea acestora;</p> <p>O.6. Preșcolarul va fi capabil să inițieze relații pozitive de cooperare cu colegii din echipele de lucru, manifestând toleranță și înțelegere;</p>

D.2.1. Demonstrează capacitate de comunicare clară a unor idei, nevoi, curiozități, acțiuni, emoții proprii.	O.7. Preșcolarul va fi capabil să transmită informații corecte colegilor de „casă” privind semnele de circulație, pe baza studiului efectuat în grupul de experți;
A.1.3. Utilizează mâinile și degetele în manipularea corespunzătoare a unor obiecte (creioane, jetoane).	O.8. Preșcolarul va fi capabil să completeze macheta cu semne de circulație potrivite valorificând cunoștințele dobândite;

STRATEGII DIDACTICE:

Metode și procedee didactice: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, metoda mozaicului, expunerea, jocul-exercițiu.

Mijloace didactice: personajul Marinel, jetoane cu semne de circulație pătrate, dreptunghiulare, triunghiulare și rotunde, semne de circulație, medalioane cu diferite semne de circulație, jetoane cu imagini reprezentând locul în care sunt folosite semnele de circulație, fișe de colorat cu semne de circulație, machetă.

Forme de organizare a activității: individual, frontal și pe grupuri

Durata: 1h 30min

SCENARIUL DIDACTIC

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfășurări a activităților de învățare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniștii și asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Captarea atenției

În sala de grupă își face apariția un băiat pe care îl cheamă Marinel. Acesta este bandajat la un picior în urma unei întâmplări nefericite. Lângă acesta se află așezată o machetă a unui oraș care cuprinde șosele, diferite clădiri, un parc și o gară. Copiii sunt rugați să-și dea cu părerea vis-a-vis de incidentul băiatului, fiecare dându-și cu părerea despre ceea ce cred ei că s-a întâmplat.

III. Anunțarea temei și obiectivelor activității didactice

„Mai întâi vom învăța un cântecel prin intermediul căruia care vom afla povestea lui Marinel, apoi ne vom juca cu semne de circulație și vom afla foarte multe lucruri despre acestea: de câte feluri sunt, ce ne spune fiecare, pentru a-l putea ajuta pe Marinel atunci când se va face bine. Toate acestea fac ca tema activității să se numească „Semne de circulație învățăm/ Pe Marinel să-l ajutăm!”.

IV. Dirijarea învățării și obținerea performanțelor

Activități pe domenii experiențiale: DEC (Educație muzicală) și DOS (Educație pentru societate)

În desfășurarea activității de educație muzicală voi respecta următoarele etape:

- *Familiarizarea cu conținutul cântecului*

-va fi expus sub formă de poveste pe machetă

-se explică cuvintele: răsfățat și disciplinat

-vor avea loc discuții pe baza conținutului

- *Se atrage atenția asupra poziției corecte a corpului:* spatele drept, rezemat de spătarul scaunului, mâinile pe genunchi

- *Efectuarea unor exerciții de respirație*

-Polițiștii de la Poliția Rutieră dirijează circulația: -suflăm în fluier

-Trenul șuieră: -Șuierat lung -ș...../ Șuierături scurte: șșșșșșșș

- *Efectuarea unor exerciții pregătitoare pentru asigurarea intonației corecte a noului cântec*

-Trenul: U,u!!! (Sol), U,u!! (Do)

-Claxonăm: ti-ti-ti-ti-ti (do,re,mi,fa,sol)/ ti-ti-ti-ti-ti (sol,fa,mi,re,do)

-Claxonăm:ti-ti-ti-ti-ti-ti-ti (pe melodia din noul cântec)

- *Repetarea titlului cântecului*
- *Interpretarea cântecului model, de către educatoare de două ori*
- *Interpretarea cântecului de către copii*

-Se va interpreta mai întâi pe fragmente, respectiv strofe, urmând ca mai apoi să fie interpretat în întregime. Voi cânta atât cu întreaga grupă cât și cu grupuri mai mici.

- *Repetarea jocului cu text și cânt „O locomotivă”*

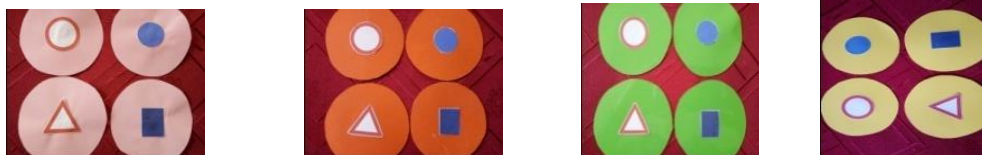
-Copiii se vor deplasa prin imitarea mersului trenului urmărindu-se executarea cât mai corectă a mișcărilor și coordonarea cât mai bună a acestora cu ritmul melodiei.

-Se va repeta jocul de 2-3 ori

- *Aprecieri colective și individuale și oferirea de recompense*

Copiii vor primi drept recompense niște medalioane care îi vor ajuta foarte mult în jocul următor.

Jocul va avea la bază **metoda mozaicului**. Copiii se vor grupa în funcție de culoarea medalionului formând astfel *grupurile „casă”*.

Fiecare copil va avea lipit pe medalion o formă geometrică reprezentând una din categoriile de semne de circulație existente. Acesta va trebui să devină expert în acea categorie de semne de circulație, să înțeleagă și să rețină cât mai multe lucruri despre acestea și să le transmită și colegilor de casă într-o formă cât mai clară, concisă și eficientă.

Copiii se vor regrupa după forma geometrică de pe medalion formând astfel *grupurile de experți*.

Fiecare grup de experți va avea la dispoziție jetoane cu semne de circulație de forma celor de pe medalion, jetoane cu imagini care ilustrează situațiile în care sunt folosite aceste semne și fișe de colorat cu semnele respective de circulație. Pentru început, copiii vor avea 2 minute de activitate individuală, în care fiecare își va analiza cu atenție materialele primite pe măsuțe. Urmează dezbateră, aprofundarea și clarificarea anumitor probleme în cadrul fiecărui grup, ei trebuind mai apoi să coloreze semnele de pe fișă folosind culoarea potrivită. Voi aduce la cunoștință fiecărui grup de experți semnificația formelor geometrice și a culorilor semnelor de circulație, astfel:

Triunghiurile roșii sunt semne de circulație de *avertizare*, de exemplu: atenție -se lucrează la drum, atenție -bicicliști, atenție -circulă mulți copii în zonă, etc. Acestea atenționează șoferii sau pietonii cu privire la diverse pericole ce pot apărea sau la anumite reguli ce trebuie respectate.

Semnele de circulație rotunde roșii sunt semne de *interdicție*, de *restricție*, de exemplu: interzis pietonilor, interzis bicicliștilor, interzisă oprirea mașinilor, etc.

Semnele rotunde albastre sunt semne de *obligare* de exemplu: șoferii sunt obligați să o ia într-o anumită direcție, drum doar pt. pietoni, pistă pt. biciclete, etc.

Semnele pătrate sau dreptunghiulare sunt semne de *informare* de exemplu: semne care indică unde se află spitalul, poliția, stația de autobuz, parcul de joacă, etc.

Toate jetoanele cu imagini vor fi asociate cu semnele de circulație corespunzătoare. La nivelul fiecărui grup au loc discuții care lămuresc, clarifică noile informații care vor fi transmise colegilor din casă.

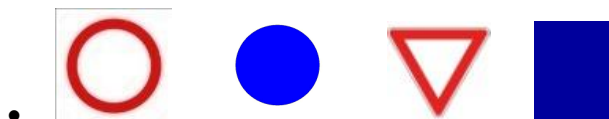
Experții se întorc la „casele” lor și pe rând, cu ajutorul jetoanelor ilustrate, transmit colegilor cunoștințele dobândite în cadrul grupurilor de experți. Expertul poate adresa întrebări colegilor pentru a se convinge că au înțeles mesajul dar și colegii la rândul lor pot adresa întrebări suplimentare expertului. Educatoarea va supraveghea cu mare atenție schimbul de informații și va interveni dacă este cazul.

V. Asigurarea retenției și a transferului

Copiii vor fi așezați în semicerc. Se va expune un poster care reprezintă traseul prin oraș a lui Marinel. Posterului îi lipsesc semnele de circulație pe care copiii trebuie să le lipească la locul potrivit, în funcție de situația în care se află acesta.

VI. Încheierea activității. Aprecieri finale

Marinel apreciază toți copiii pentru cunoștințele dobândite cu ajutorul lor, le mulțumește și îi asigură că va respecta regulile și semnele de circulație întocmai cum le-a învățat. Acesta oferă copiilor diplome pentru „Cei mai buni pietoni”.

BIBLIOGRAFIE:

- Breben, S., ș.a., *Metode interactive de grup*, Editura Arves, Craiova, 2002
- Cioflica, S., Dosa, D., *Mijloacele de transport, o necesitate*, Editura Tehno-Art, Petroșani, 2017
- Curriculum pentru educație timpurie, 2019, M.E.N., București
- Glava, A., Chiș, O., Tătaru, L., *Piramida cunoașterii: repere metodologice în aplicarea curriculumului*. Editura Diamant, Pitești, 2014

Internetul și rețelele de socializare în formarea personalității elevilor

Internetul este utilizat la scară largă de oameni din întreaga lume. Acesta a devenit rapid un fenomen sociologic, psihologic și tehnic care are un impact determinant asupra personalității. Din ce în ce mai mulți oameni sunt atrași și îi dedică timp considerabil din viață, acest lucru modificând interacțiunea și modul în care se efectuează anumite sarcini din viața de zi cu zi. Datorită acestui fenomen nu mai există aproape nimic care să nu mai poată fi făcut fără un simplu click, de la interacțiunea cu oamenii aflați la o distanță considerabilă până la cumpărături făcute online.

Există atât un efect al internetului asupra personalității cât și al personalității asupra internetului – constatăm că există o influență reciprocă una asupra celeilalte. Aproape fiecare dintre noi are cont pe diverse rețele de socializare, de aici și cunoscuta sintagmă „Fără Facebook nu ești”. Folosit în mod corect internetul acesta ne poate ajuta să avem acces la programe educative și informații, să comunicăm rapid cu cei care sunt departe, să facem cumpărături online și să muncim de acasă, fapt care a luat amploare din cauza pandemiei.

Folosit în mod greșit, excesiv acesta poate conduce la dependență, respectiv la alterarea personalității. Profilul persoanei dependente de tehnologie poate fi recunoscut foarte ușor deoarece evită evenimente importante, neglijează responsabilitățile și petrece foarte puțin timp cu cei dragi. Panagiotidi & Overton (2018) au demonstrat că există o relație între dependența de internet și simptomele ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Tinerii care au un nivel ridicat al simptomelor ADHD reprezintă un risc mai mare de dezvoltare a adicției de internet.

Tendința de a utiliza tehnologia în scop social, modul cum comunică tinerii și anxietatea socială sunt în strânsă asocieră. Acest lucru a fost demonstrat în cadrul unui studiu la care au participat 280 de liceeni cu media vârstei cuprinsă între 15 și 16 ani. A existat o corelație pozitivă între anxietatea socială scăzută și prietenia online, astfel, putem spune, că adolescenții care își fac prieteni online nu suferă neapărat de anxietate socială. Evaluând diferențele de gen au existat de asemenea diferențe semnificative. Băieții au avut un nivel mai scăzut de anxietate socială și fetele unul mai ridicat, tot ele tind să utilizeze telefoanele mobile și să vorbească mai mult prin mesaje (Pierce, 2009). O primă limită a studiului este faptul că cercetătorii au utilizat scale de autoraportare, a doua limită este reprezentată de faptul că popularitatea tehnologiei era mai scăzută decât în prezent și ultima limită o reprezintă dimensiunea mică a eșantionului.

Hamburger & Ben – Artzi (2000) au investigat în cercetarea lor dacă extraversia și nevrotismul direcționează utilizarea internetului în trei direcții diferite : pentru serviciile sociale, informaționale și pentru relaxare, respectiv odihnă. Cercetătorii au concluzionat că extraversia, la bărbați, influențează folosirea internetului în scop informațional iar nevrotismul în scop social.

Într-un studiu a fost testată dacă tehnologia și rețelele sociale, anxietatea și atitudinea față de tehnologie ar putea prezice simptomele clinice a șase tulburări de personalitate (schizoidă, narcisistă, antisocială, compulsivă, paranoică și histrionică) și alte trei tulburări (depresia majoră, distimia și tulburarea bipolară). Cercetarea a fost efectuată pe un număr de 1143 de participanți care au completat un chestionar anonim, online pentru a evalua variabilele implicate în cercetare. Predictorii principali au fost frecvența utilizării platformei facebook, atribuirea impresiilor și numărul de prieteni de pe rețelele de socializare. Numărul de prieteni a prezis mai multe simptome ale tulburării bipolare, narcisismului și ale personalității histrionice dar mai puține simptome ale distimiei și personalității schizoide (Rosen et al, 2013) .

Utilizarea de social-media are efecte asupra calității somnului, stimei de sine, depresiei și anxietății. Acest aspect a fost testat pe 467 de adolescenți din Scoția. Adolescenții care au folosit rețelele sociale atât

ziua cât și pe timpul nopții dar și cei care erau implicați emoțional au indicat un nivel scăzut al calității somnului, stimă de sine scăzută și scoruri ridicate la anxietate și depresie. Folosirea rețelelor sociale în timpul nopții implică o investiție emoțională ridicată (Woods & Scott, 2016). Faptul că adolescenții stau pe internet atât de mult timp poate fi o consecință a interacțiunii face-to-face diminuată sau un indice al conformismului, dar de aici, până a ajunge la depășirea timpului normal de folosire a rețelelor sociale este un singur pas.

În concluzie, internetul și rețelele de socializare au un rol important în formarea personalității la toate vârstele. Aspecte precum frecvența utilizării platformei, numărul de prieteni, tipul de rețea de socializare pot influența personalitatea atât pozitiv, persoana se simte apreciată și astfel îi crește stima, și negativ, timpul petrecut pe internet face individul să uite de socializare autentică, adică cea față în fa.

Bibliografie

1. Hamburger, Y.A., Ben-Artzi, E. (2000), „The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the internet” , *Computers in Human Behavior*, 16, 441 – 449.
2. Panagiotidi, M., Overton, P. (2018), „The relationship between internet addiction, attention deficit hyperactivity symptoms and online activities in adults” , *Comprehensive Psychiatry*, 87, 7-11.
3. Pierce, T. (2009) „Social anxiety and technology : „Face-to-face communication versus technological communication among teens” , *Computers in Human Behavior*, 25, 1367-1772.
4. Rosen, L.D., Whaling, K., Rab, S., Carriers, L.M., Chever, N.A. (2013) „Is Facebook creating <<i>Disorders’>>? The link between clinical symptoms of psychiatric disorders and technology use, attitudes and anxiety” , *Computers in Human Behavior*, 29, 1243–1254.
5. Woods, H. C., Scott, H. (2016) „#Sleepyteens: Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem” , *Journal of Adolescence*, 51, 41-49.

Școala online poate fi atractivă! Metode interactive în predarea online

Predarea online a fost marea provocare a anului 2020 pentru cadrele didactice. Starea de urgență și suspendarea școlii față în față au determinat formarea unei noi abordări a educației. Practic, învățarea online nu a mai fost privită ca o opțiune, ci ca o necesitate.

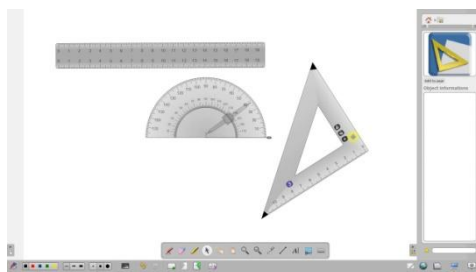
Prima atitudine a tuturor actorilor implicați în actul educațional, elevi, părinți și cadre didactice, a fost de reticență și poate fi rezumată prin fraze precum “Aceasta nu este școală”, “Ce se poate învăța stând în fața calculatorului ore întregi?”.

Este cunoscut faptul că învățarea cuprinde și o componentă socială, învățăm când suntem în contact unii cu alții. Pe perioada pandemiei contactele sociale au fost diminuate semnificativ iar elevilor nu le-a rămas de ales decât să fie autodidacți. Școala online este percepută ca fiind mai puțin interactivă decât cea în format clasic. Într-un studiu în care a fost analizată percepția elevilor și a profesorilor asupra tranziției de la învățământul clasic la învățământul online elevii au raportat oboseală și faptul că sarcinile date de profesori aveau un grad ridicat de dificultate iar unii dintre ei și-au pierdut motivația. Cu toate că profesorii au învățat repede să folosească platformele online, interacțiunea profesor-elev nu a avut aceeași calitate, autenticitatea și spontaneitatea, elemente importante în procesul didactic, online nu au fost prezente (Niemi & Kousa, 2020).

Problema profesorilor a rămas legată de modalitatea de a face orele atractive pentru elevi.

Voi prezenta în continuare câteva metode interactive pentru a stimula elevii la orele online.

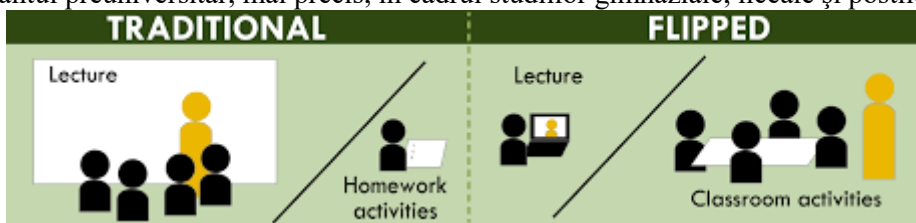
1. **Discuții directe** – aceste discuții pot facilita modul în care elevii înțeleg informația predată. Practic, elevul este stimulat să răspundă la întrebările profesorului și să aibă propriul punct de vedere. De asemenea, pot fi integrate și alte metode didactice tradiționale precum problematizarea, expunerea didactică, dezbateră.
2. **Lecțiile preînregistrate** – Această metodă constă în filmarea și înregistrarea lecțiilor în format video și punerea la dispoziția elevilor pe o platformă educațională. Un posibil dezavantaj este faptul că necesită foarte mult timp de pregătire din partea profesorului.
3. **Tabla virtuală (Online Whiteboard)** - În actul educațional folosirea unei table este esențială deoarece aceasta ajută la clarificarea conținuturilor. În contextul actual, cadrele didactice nu mai pot folosi această resursă ca înainte. Dar, au fost dezvoltate diverse aplicații care au făcut acest lucru posibil. Acestea sunt: ZoomIt de la Microsoft, OpenBoard, Idroo, Ziteboard, etc.

4. **Clasa inversată (Flipped Classroom)** – În cadrul acestei metode profesorul trimite elevilor sau studenților un material (prezentare powerpoint, film, document). Elevii studiază singuri materialul și încearcă să-l înțeleagă iar în momentul întâlnirii cu profesorul (care poate fi și online) pun întrebări, fixează conținuturile pe care nu le-au înțeles și realizează activități pe baza materialului (dezbateri, proiecte). Practic, în cadrul acestei metode profesorul devine ghid, el însoțește elevul. Eficiența acestei metode a fost studiată în perioada pandemiei și s-a demonstrat faptul că modelul care

combină învățarea online cu clasa inversată a îmbunătățit capacitatea de învățare, de evaluare și atenția studenților comparativ cu cursurile exclusiv live, care au fost percepute mai puțin satisfăcătoare (Tang, Abuhmaid, Olaimat, Oudat, Aldhaebee, & Bamangerf, 2020).

Aslan (2020) a investigat într-un demers calitativ felul în care percep viitorii profesori metoda clasei inversate. Viitorii profesori consideră că aceasta contribuie la experiența de învățare dar are și câteva probleme care pot fi rezolvate. Printre problemele enumerate de aceștia se numără: conexiunea și viteza slabă la internet, infrastructura, relația impersonală profesor-elevi, posibilitatea ca elevul să nu-și ducă la capăt responsabilitățile, lipsa timpului. Pentru a fi eficientă metoda, materialele video ar trebui ajustate corespunzător, ar trebui asigurat accesul la internet, elevii ar trebui să completeze chestionare de feedback iar cei care au randament trebuie recompensați. Majoritatea cercetărilor pe această metodă sunt făcute pe studenți dar ea poate fi aplicată cu succes și în învățământul preuniversitar, mai precis, în cadrul studiilor gimnaziale, liceale și postliceale.

5. **Predarea bazată pe joc digital (Game-based teaching)** – Această metodă are la bază jocul educațional. Având în vedere faptul că elevii folosesc jocul pentru a se destinde în timpul liber el poate fi folosit și pentru descoperirea și asimilarea noilor informații. În acest context jocul este folosit în format digital iar profesorul poate folosi mai multe tipuri de jocuri: jocuri de simulare, de strategie, de aventură, de rol, etc. S-a demonstrat faptul că abordarea bazată pe joc digital este mai eficientă în înțelegerea noilor cunoștințe decât abordările clasice dar și mai motivantă, indiferent de gen, pe elevii unui liceu de informatică din Grecia (Papastergiou, 2009). Aplicațiile tip quiz (precum Quizizz și Kahoot) sunt exemplul perfect pentru această metodă.

În continuare, școala online rămâne o soluție de avarie atunci când învățământul tradițional nu este posibil. Școala online nu poate înlocui învățământul clasic. Depinde de noi, ca profesori, să facem școala online cât mai atractivă pentru elevi, pentru a facilita asimilarea noilor informații.

Bibliografie

1. Aslan, S. (2020). Teacher Candidates' Experiences with the Flipped Classroom Model: A Phenomenological Approach. *International Journal of Contemporary Educational Research (IJCER)*, 202-211.
2. Niemi, H. M., & Kousa, P. (2020). A Case Study of Students' and Teachers' Perceptions in a Finnish High School during the COVID Pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*, 352-369.
3. Papastergiou, M. (2009). Digital Game-Based Learning in high school Computer Science education: Impact on educational effectiveness and student motivation. *Computers & Education*, 1-12.
4. Tang, T., Abuhmaid, A. M., Olaimat, M., Oudat, D. M., Aldhaebee, M., & Bamangerf, E. (2020). Efficiency of flipped classroom with online-based teaching under COVID-19. *INTERACTIVE LEARNING ENVIRONMENTS*.

Stimularea inteligențelor multiple în grădinița de copii

Activitățile menite să stimuleze inteligențele multiple sunt extrem de utile în descoperirea tipului de inteligență deținută de fiecare copil în parte, dezvoltarea acesteia și activarea proceselor cognitive pentru rezultate excepționale.

Cercetată pe parcursul a multor decenii, inteligența continuă să fascineze și să se înscrie printre aspectele psihologice despre care însă nu s-a spus destul.

Teoria generală asupra inteligenței evidențiază faptul că ea este un amestec de abilități particulare numite aptitudini. Retrospectiva asupra numeroaselor definiții și multiplelor interpretări duc la concluzia că inteligența, entitate distinctă nu a beneficiat de o definiție științifică agreată de toți specialiștii.

Considerată de unii ca o abilitate de a învăța, de alții ca fiind “abilitatea” de adaptare adecvată la mediu, iar de cei mai mulți ca o tendință generală de achiziție și dezvoltare.

Unul dintre marii psihologi ai celei de-a doua jumătăți a secolului trecut, Lee Cronbach, spunea despre inteligență că aceasta „nu este un lucru (în sensul încercărilor de a determina un contur precis al acesteia), ci un stil de muncă” intelectuală.

Dr. Howard Gardner, profesor la Universitatea Harvard, a publicat în anul 1983 cartea de referință “Frames of Mind”, prin care a evidențiat cele 8 tipuri de inteligență.

Conceptul expertului de educație a adus o lumină nouă asupra conceptului de inteligență și toate capacitățile mentale pe care oamenii le posedă.

Gardner a convins întreaga lume științifică de faptul că inteligența umană nu se rezumă doar la capacitatea de a rezolva logic o serie de probleme și nu se reflectă într-un simplu test de măsurare a IQ-ului.

În esență, tipurile distincte de inteligență sunt următoarele:

- Inteligența lingvistică – capacitatea de a folosi eficient limbajul și vocabularul, oral sau scris;
- Inteligența logico-matematică – abilitatea de a deduce logic o problemă numerică sau științifică;
- Inteligența muzicală – deținerea unui simț superior al ritmului, muzicii și auzului;
- Inteligența corporal-kinestezică – abilități legate de activitatea fizică;
- Inteligența spațială – este caracterizată printr-o memorie vizuală excelentă și capacitatea mentală de a manipula obiecte;
- Inteligența interpersonală – capacitatea de a înțelege și de a percepe sentimentele, stările de spirit, motivațiile și intențiile celor din jur;
- Inteligența intrapersonală – abilitatea de a înțelege și a introspecta propriile nevoi, dorințe și limite;
- Inteligența naturalistă – afinitatea către habitatele naturale și a locuitorilor acestora.

Aplicând această teorie la situațiile psihopedagogice asupra copilului preșcolar se poate spune că fiecare ramură a inteligenței poate susține și se poate reflecta în părți ale activităților de învățare din grădiniță. Copiii sunt diferiți, au inteligențe diferite combinate. Aceste combinații le influențează modul de a gândi, de a învăța și de a acționa. Stilurile de învățare trebuie adaptate diferențelor dintre copii din simplul motiv că unul dintre obiectivele majore ale educației este îmbunătățirea puterii de înțelegere a copilului.

De ce trebuie să-l supunem unor constrângeri sau unor stereotipii când poate învăța fără efort, liber, din plăcere. Activitățile dificile, plictisitoare, fără motivație, pot fi înlocuite cu o atmosferă vie, entuziastă, dinamică.

Demersul inițiat de educatoare poate fi în direcția stimulării interesului copilului pentru cunoaștere, pentru a căuta informația necesară și mai ales pentru a utiliza în contexte variate, deplasând astfel accentul

care cade pe memorie (mai ales memoria mecanică) spre gândire, spre descoperire. În vederea asigurării șansei de succes personal și pentru a elimina un eventual eșec în activitatea de învățare este indicat să se folosească metode compatibile cu elementele inteligenței dominante. Dar înainte de a se adopta stilul de învățare adecvat este necesar să se stabilească tipul de inteligență dominant.

Evaluările inițiale dar și continue permit depistarea inteligenței dominante, dar și proiectarea activităților de exersare și dezvoltare a acesteia conform principiului individualizării și diferențierii. Încă de la grădiniță, copilul își poate croi drumul în viață dacă este bine evaluat, dacă este ajutat și sprijinit să-și exerseze tipul de inteligență dominant.

Depistarea inteligenței multiple la preșcolari se realizează prin crearea unui spațiu educațional stimulat (jucării, tăblițe magnetice cu cifre, cuburi, jocuri de masă cu imagini, numere și cifre) și prin provocarea preșcolarului să separe, să clasifice după anumite criterii, să constituie mulțimi, să numere, să asocieze cifra cu numărul corespunzător, să așeze literele corespunzătoare unor sunete, să coloreze respectând regulile etc.

În perioada evaluării inițiale educatoarea nu intervine, lasă copiii să se manifeste liber, în modul provocat de ea, creat special pentru fiecare tip de inteligență. În aceste împrejurări se conturează grupa experților și grupa novicilor, ceea ce permite desfășurarea integrală a activităților și realizarea individuală și diferențiată a obiectivelor propuse.

Un alt tip de inteligență este cea vizual spațială. La nivelul preșcolarului, inteligența vizual- spațială este caracterizată prin capacitatea de a construi, de a compune plastic un spațiu dat, de a reda grafic traseele parcurse în timpul unei vizite, plimbări, de a desena hărți, scheme, de a realiza o machetă, de a reconstitui imagini, de a se orienta în spațiu. În timpul evaluării inițiale pot fi descoperite la preșcolari abilități de a percepe lumea spațio-vizuală cu claritate, de a transforma aceste percepții în manifestarea unor sensibilități față de culoare, formă, linii, spațiul și relațiile între aceste elemente.

La grupa mică manifestările inteligențelor multiple nu sunt vizibile, această perioadă fiind dedicată în mare parte socializării copiilor. La 3-4 ani copilul observă cu interes obiectele, le identifică, definește elementele dintr-o imagine, indică locul obiectelor preferate și sașază lângă ele, sesizează diferențe dintre obiecte, construiește folosind tehnica alăturării sau suprapunerii după model.

Un copil cu inteligență vizual-spațială la 4-5 ani observă cu atenție obiectele, le identifică, indică locul lor în spațiu, le așază la locul indicat, construiește după model și din imaginație, sesizează diferențele dintre obiecte, selectează, grupează, ordonează după culoare, mărime, formă, reprezentând grafic obiecte, ființe care îl fascinează, reconstituie imagini, descrie imagini.

La 5-7 ani copiază cu ușurință modelele, exersează perfecționând un model, acoperă plastic tot spațiul dat, combină tehnici de lucru, respectă proporțiile, concepe un șir de acțiuni, evită erorile, îmbunătățește rezultatul. În exersarea și dezvoltarea inteligenței vizual spațiale, un rol important îl au reprezentările, cuvântul, prin funcția lui reglatoare (evocă reprezentările deja formate), deasemenea imaginația și memoria care facilitează unitatea între trecut, prezent și viitor.

Copilul are capacitatea de a vizualiza utilizând diferite procese ale imaginației precum ar fi: amplificarea proporțiilor sau diminuarea lor, multiplicarea sau omiterea elementelor, schematizarea și așezarea spațială. Un copil cu inteligență vizual spațială este preocupat de detaliile unei imagini, ale unui tablou, se orientează ușor în spații diferite. Este preocupat de figuri, îi plac formele geometrice, are un spirit de observație dezvoltat. Deținătorii acestei inteligențe sunt cei care țin cont de realitatea înconjurătoare, respectă proporțiile, distanțele, formele, materializează o temă, o idee, o acțiune.

Jocurile de construcție și jocurile tangram sunt și ele o modalitate utilizată în exersarea și dezvoltarea inteligenței spațial- vizuală alături de încorporarea noilor tehnologii, experimentarea panourilor electrice, practicarea jocurilor bazate pe căutarea unor soluții rapide de rezolvare a unor probleme de viață reale.

Inteligența corporal- kinestezică determină un alt stil de învățare. Este inteligența de la nivelul corpului și al mâinilor, care ajută copiii să controleze și să redea mișcările corpului, să miște și să folosească cu îndemănare diferite obiecte, instrumente, realizând o armonie estetică a corpului.

Copiii cu inteligență kinestezică utilizează corpul cu precizie, interpretează mișcarea armonios, au echilibru, forță, flexibilitate, viteză și siguranță în mișcări, sunt sensibili tactil, sunt activi, rezistenți fizic, înțeleg rapid nuanțele unei mișcări, își controlează absolut toate mișcările corpului. Un astfel de copil face educație fizică cu plăcere, însoțește exprimarea verbală de gesturi, pipăie obiectele care îl interesează, are o reprezentare clară a schemei corporale și își coordonează bine mișcările.

Gimnastica de înviorare este un alt mijloc de dezvoltare fizică și psihică, satisface temporar nevoia de mișcare, disciplinează, contribuie la crearea bunei dispoziții, formează o ținută corectă, stimulează funcțiile fiziologice ale respirației și ale circulației.

Alături de gimnastica de înviorare, dansurile tematice și populare precum și activitățile în aer liber sunt forme potrivite pentru stimularea mișcării. Dansurile populare permit schimbările de ritm, orientarea spațială, linia melodică marchează legătura dintre inteligența kinestezică și cea vizual spațială, muzicală și inteligența inter și intra personală.

Aplicațiile practice la orice tip de activitate dau posibilitatea dezvoltării inteligențelor multiple la copii, dar mai ales a inteligenței dominante, prin multe exerciții și prin multe jocuri pe care noi le desfășurăm în grădiniță.

A proiecta și realiza activități având în vedere inteligențele dominante ale copiilor sunt subiecte de mare interes științific de specialitate, psihopedagogic și metodic pentru toți partenerii educaționali, pentru școala românească de azi și de viitor.

Bibliografie:

- Gardner, H., *Mintea disciplinată*, Ed. Sigma, Buc., 2006
- Gardner, H., *Inteligențele multiple. Noi orizonturi*, Ed. Sigma, Buc., 2006
- Bernat, S., *Diversitatea în învățare și modalități de a răspunde acesteia prin predare*, Cluj-Napoca, 2005

Utilizarea softurilor educaționale la clasă

Școala modernă trebuie să promoveze învățarea eficientă, să-și îndrepte atenția asupra factorilor care influențează motivația elevului către învățare, să-l situeze în centrul activității de învățare și de formare.

Școala modernă trebuie să promoveze învățarea eficientă, să-și îndrepte atenția asupra factorilor care influențează motivația elevului către învățare, să-l situeze în centrul activității de învățare și de formare.

Folosirea calculatorului reprezintă o strategie de concepere a instruirii și învățării ce prezintă importante valențe formative și informative. Calculatorul simulează procese și fenomene complexe pe care nici un alt mijloc didactic nu le poate pune atât de bine în evidență. Astfel, prin intermediul lui, se oferă elevilor modelări, justificări și ilustrări ale proceselor și conceptelor abstracte, ilustrări ale proceselor și fenomenelor neobservate sau greu observabile din diferite motive, așezarea corpurilor în spațiu, măsurători, ilustrarea problemelor.

Astăzi există mai multe softuri folosite în procesul educațional: softuri pentru facilitarea unor procese (editoarele de texte, aplicațiile grafice etc.), softuri de prezentare a informației specifice a unui domeniu (de ex. softuri tematice: Ordinea operațiilor, Corpurile geometrice, Înmulțirea numerelor naturale, Sistemul solar, Clasificarea regnului animal etc.). Softurile educaționale se pot folosi în cadrul tuturor tipurilor de lecții, chiar în cadrul mai multor discipline, pot fi /sunt concepute și interdisciplinar.

Softurile educaționale asigură:

- organizarea informației conform cerințelor programei;
- provocarea cognitivă a elevului prin secvențe didactice și întrebări care vizează depistarea unor lacune, probleme, situații – problemă;
- rezolvarea sarcinilor didactice prezentate anterior prin reactivarea sau dobândirea informațiilor necesare de la nivelul resurselor tehnologice activate de / prin calculator;
- asigurarea (auto)evaluării rezultatelor elevului prin medierea resurselor autoreglatorii existente la nivelul calculatorului;
- realizarea unei sinteze recapitulative după parcurgerea unei teme, lecții, grupuri de lecții, subcapitole, capitole, discipline școlare;
- asigurarea unor exerciții suplimentare de stimulare a creativității elevului.

Folosirea softurilor educaționale eficientizează procesul învățării prin:

- Interactivitate - elevul interacționează în mod activ cu programul primind feedback în timp real pentru acțiunile sale;
- Diversitate - mijloacele de prezentare a informației sunt foarte variate: elevul poate să aleagă răspunsul corect din mai multe variante posibile, să repete experimente, să mute diverse obiecte pe ecran sau să urmărească animații și prezentări multimedia;
- Difuzare eficientă a unor informații esențiale solicitate de participanții la actul didactic;
- Sistematizare rapidă a unui volum mare de informații;
- Accesibilitate - toate informațiile pot fi studiate și ulterior pentru consolidarea și aprofundarea cunoștințelor;

Introducerea în lecție a softurilor educaționale aduce o serie de beneficii pentru elevi:

- Optimizează instruirea – informația este primită prin intermediul mai multor canale: video, audio, text;
- Facilitează înțelegerea proceselor complexe prin vizualizarea informațiilor, mecanismelor de funcționare al diferitelor procese;
- Individualizează învățarea adaptând-o la ritmul fiecărui elev prin „asistență pedagogică” imediată, realizată / realizabilă de / prin calculator;
- Sunt atractive și ușor de utilizat;

Pentru cadrul didactic, softurile educaționale asigură:

- Creșterea calității și eficienței demersului didactic prin stimularea capacităților profesorului de a deveni

- îndrumător, animator, evaluator, formator preocupat de cultivarea unor atitudini superioare;
- Participare activă a elevului;
- Feedback rapid;
- Posibilitatea de a demonstra fenomene greu de experimentat cu ajutorul materialelor didactice tradiționale;

După funcția pedagogică specifică pe care o pot îndeplini în procesul de predare-învățare-evaluare, distingem:

- a) Softuri interactive de învățare – au înglobate strategii care permit feedback-ul și controlul permanent, determinând o individualizare a parcursului în funcție de nivelul de pregătire al utilizatorului;
- b) Softuri de simulare – permit prezentarea controlată a unui fenomen prin intermediul unui model cu comportament analog;
- c) Softuri de investigare – informațiile sunt deja structurate și elevul poate să își extragă singur informațiile necesare rezolvării sarcinii propuse;
- d) Softuri tematice – abordează subiecte sau teme din diverse domenii, arii curriculare din programa școlară și oferă oportunități de lărgire a orizontului de cunoaștere;
- e) Softuri de testare – evaluare;
- f) Softuri de administrare și management educațional – suporturi de activități școlare sau de instruire în general;
- g) Softuri utilitare – dicționare, tabele, editoare, etc.
- h) Jocuri educative – sub forma unui joc se atinge un scop didactic, iar elevul este implicat într-un proces de rezolvare de situații-problemă prin aplicarea unui set de reguli;

La nivelul claselor I – IV se pot folosi în cadrul lecțiilor CD – uri cu jocuri educative create de diverse edituri care utilizate selectiv în lecții pot eficientiza orice tip de activitate didactică facilitând înțelegerea noțiunilor predate. CD-urile conțin lecții realizate de specialiști: psihologi, metodiști și programatori, după programa școlară. Fiecare program a fost conceput în stilul unui joc, dar activitatea este foarte serioasă.

Am utilizat softuri educaționale elaborate de o echipă multidisciplinară de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației a Universității "Babeș-Bolyai" și de la Asociația de Științe Cognitive din România, de Intuitext, pachetele educaționale Edu, etc....Cu ajutorul INTUITEXT, lecțiile devin o joacă pentru copil, fie că este vorba de exerciții de înmulțire, probleme cu fracții sau orientare pe hartă. Pachetele EDU sunt formate dintr-un CD care conține lecții animate, jocuri educative, planșe didactice, povești audio, teste de verificare cu diplome personalizate și o revistă- auxiliar . Atât CD-urile, cât și revistele sunt elaborate în concordanță cu curriculum în vigoare, se utilizează metodele interactive de predare – învățare-evaluare, se respectă particularitățile de vârstă și jocul reprezintă mijlocul principal de învățare.

Iată câteva exemple de astfel de materiale utilizate de noi:

- Limba și literatura română: pachete educaționale EDU (carte + CD) - Alfabetul din povești (Grupa mare / Clasa pregătitoare / Clasa I), Limba romana clasele II-III - Aventuri de poveste, Limba și literatura română clasele I - II, Limba și literatura română clasele III-IV.
- Matematică: "Cifrele", „Naufragiați pe Insula Calculului”, Matematică clasa a II-a, Vol. I - MateMagia - Scormonilă sparge gheața , Matematică clasa a III-a - MateMagia –vol.I,II,III, Matematică clasa a IV-a - Frații cu peripeții, pachete educaționale Edu : Secretul numerelor și al formelor - Matematica clasa a II-a Corabia celor 21 de secrete (Matematica pentru clasa a III-a)
- Științe ale naturii: pachete educaționale Edu-„Cunoașterea mediului I – II”, Științe ale naturii clasa a III-a și Științe ale naturii clasa a IV-a
- Geografie: Geografia României (Edu), Geografie clasa a IV-a - Geografie clasa a IV-a - România și Europa(Intuitext)
- Istorie: Istorie clasa a IV-a și gimnaziu - Povestea timpului(Edu)

Ca alternativă la metodele tradiționale, softul educațional contribuie la modernizarea actului didactic, accesibilizează cunoștințele, încurajează inovația didactică, crește eficiența cadrului didactic.

Valoarea instructiv-educativă a softurilor educaționale constă în faptul că:

- copiii învață mult mai ușor anumite noțiuni;
- sunt atractive și sunt concepute interdisciplinar, ceea ce ne determină să abordăm tema din mai multe

perspective;

- toți copiii pot folosi conținutul informațional la un nivel propriu, îl pot achiziționa într-un ritm personal, ceea ce contribuie la sporirea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii;
- sarcinile sunt prezentate sub forma unor jocuri care cuprind exerciții vizualizate într-o formă grafică atractivă, cu elemente de animație și sunet;
- oferă feed-back imediat, permit autoevaluarea de tip grilă;
- exercițiile tip joc dezvoltă memoria, logica, spiritul de observație și îndemânarea copilului în utilizarea calculatorului ;
- permit reluarea acțiunilor, până la realizarea completă.

Softurile educaționale reprezintă o provocare din punct de vedere cognitiv, sunt atractive, motivează utilizatorii și îi transformă în participanți activi în procesul de învățare.

Bibliografie:

Allan P, Booth S, Crompton P, and Timms D, (1996), Integrating Learning with Technology, University of Stirling, Stirling;

C. Opreșor, Instruirea asistată de calculator- definiție și caracteristici;

Ionescu M .Radu, Salade D. - Dezbateri de didactică aplicată, Editura Presa Universitară Clujeană,1997.

Miron Ionescu, Didactica modernă, Cluj Napoca,1995.

Adăscăliței A., Instruirea asistată de calculator, Editura Polirom, Iași, 2007;

Educația pentru Dezvoltare Durabilă în învățământul preșcolar

Introducere

Durabilitatea a devenit un cuvânt la modă în educația pentru mediu . De la grădiniță până la facultate, studenții învață din ce în ce mai mult despre problemele de mediu și despre impactul acestora asupra sănății și bunăstării umane. Astfel, scopul educației ecologice este de a îmbunătăți cunoștințele oamenilor despre mediu, încurajându-i totodată să adopte comportamente pro-mediu

De exemplu, Asociația Nord-Americană de Educație pentru Mediu (NAAEE) subliniază alfabetizarea ecologică ca modalitate de a inspira copiii și adulții în privința alegerilor pe care trebuie să le facă pentru a proteja mediul înconjurător și de a asigura o bună calitate a vieții pentru actualele și viitoarele generații. Această abordare presupune că odată informați despre probleme de mediu și posibile remedii, oamenii vor lucra spre soluții durabile care sunt necesare pentru societăți sănătoase. Cu toate acestea, comportamentul uman este complex și cercetările demonstrează în mod covârșitor că această conștientizare a problemelor de mediu este insuficientă pentru promovarea acțiunilor prietenoase cu natura . De fapt, educația axată pe problemele de mediu poate fi contraproductivă, deoarece duce adesea la apatie și „paralizie prin acțiune” printre studenți. Indiferența apare adesea atunci când li se prezintă problemele de mediu dintr-o perspectivă „obiectivă”, strict științifică, iar studenții simt că nu se poate face nimic pentru a rezolva probleme puse în discuție sau că le lipsesc abilitățile și abilitățile necesare pentru a stimula schimbarea. Mai mult, la nivel individual schimbarea comportamentală propusă de educația ecologică, nu abordează cauzele structurale ale daunelor aduse mediului, cum ar fi creșterea consumului sub capitalism. În lipsa unei analize instituționale, educația pentru mediu nu încurajează oamenii să ceară în mod colectiv schimbări de politică care să prevină distrugerea mediului și care să genereze durabilitate. Ca rezultat, educatorii au nevoie de noi politici, programe de studii și abordări pedagogice care să ajute la depășirea eșecului educației ecologice în privința răspândirii pe scară largă a preocupărilor și acțiunilor pentru protejarea și conservarea mediului.

Context

Educația pentru Dezvoltare Durabilă (EDD), conform definiției UNESCO din 2014, „permite fiecărei ființe umane să dobândească cunoștințele, competențele, atitudinile și valorile necesare pentru a crea un viitor sustenabil”.

În 2005, în cadrul întâlnirii la nivel înalt a miniștrilor mediului și educației de la Vilnius, UNECE propune Strategia pentru Educație pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată de România și de către celelalte state membre UNECE, strategie care va reprezenta Decada Națiunilor Unite a Educației pentru Dezvoltare Durabilă.

În 2015, România și celelalte 192 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite adoptă Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care cuprinde 17 obiective de dezvoltare durabilă, 169 de ținte și 232 indicatori. Obiectivul 4 Educație de calitate, ținta 4.7. se referă explicit la EDD, respectiv „până în 2030, asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei

culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă”.

În 2016, la Batumi, România a participat la cea de-a 8-a Conferință Ministerială Mediu pentru Europa, unde s-a adoptat cadrul pentru viitoarea implementare a Strategiei UNECE pentru Educație pentru Dezvoltare Durabilă și s-a stabilit necesitatea implementării EDD pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030, în special în ceea ce privește Obiectivul 4 și ținta 4.7.

Educația pentru Dezvoltare Durabilă este abordată transversal în curriculumul formal din învățământul preuniversitar din România, însă și în activitățile extracurriculare și extrașcolare (îndeosebi în cadrul programului național Școala Altfel).

Temele cheie privind dezvoltarea durabilă abordate includ, printre altele, reducerea sărăciei, îndatoririle cetățenești, pacea, etica, responsabilitatea, în contextul local și global, democrația și guvernarea, justiția, securitatea, drepturile omului, sănătatea, egalitatea de gen, diversitatea culturală, dezvoltarea rurală și urbană, economia, modelele de producție și de consum, responsabilitatea civică, protecția mediului, managementul resurselor naturale și diversitatea biologică și a naturii. Educația pentru Dezvoltare Durabilă se realizează nonformal și informal și prin numeroasele parteneriate pe care MEN le are cu autorități publice centrale și locale, operatori economici și ONG-uri. Tematicile acestor parteneriate, în ceea ce privește învățământul preuniversitar se referă la reducerea sărăciei, drepturi civile și responsabilități sociale la nivel local/regional/global, drepturile copilului, egalitate și diversitate, toleranță și respect, dezvoltare rurală și urbană, protecția mediului, managementul resurselor naturale.

Temele susținute în cadrul cursurilor de formare pentru profesorii din învățământul preuniversitar vizează: educația pentru mediu, învățarea experiențială, educația pentru dezvoltarea sustenabilă a societății, protecția mediului ca parte a curriculumului național, dezvoltare sustenabilă și inovativă, competențe pentru dezvoltare durabilă.

În ceea ce privește învățământul superior, universitățile au început să introducă elemente de dezvoltare durabilă, noi discipline în curriculumul obligatoriu sau în cel opțional, în funcție de programele de studii. Tematicile se referă la schimbări climatice, managementul efectelor schimbărilor sociale și economice, economia mediului, politici publice și managementul mediului înconjurător, energii alternative, ape uzate, reducerea noxelor, tehnologii verzi (în cadrul a peste 240 de programe de studii de licență și master). Pe lângă programele de licență specifice domeniilor de studii, un număr mare de universități au introdus programe de master care vizează formarea în domeniul dezvoltării durabile.

Coordonator la nivel național a implementării celor 17 obiective de dezvoltare durabilă este Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, înființat în 2017 în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în subordinea prim-ministrului.

Învățământul preșcolar și dezvoltarea durabilă

Pentru dezvoltarea capacității de cunoaștere, înțelegere și investigare, copilul preșcolar trebuie să cunoască elemente ale lumii înconjurătoare prin studiul mediului concret. Printr-o măiestrie personală, copilului trebuie să-i trezim interesul de a cunoaște universul care-l înconjoară și totodată datoria pe care o are de a ocroti formele de viață ale acestuia. El trebuie să știe că natura este un organism viu, care suferă în evoluția sa în timp schimbări determinate de consecințele naturale și sociale. Fără o îndrumare corespunzătoare, copilul în mijlocul naturii are tendințe distructive. Ruperea florilor, lovirea câinilor întâlniți în cale, strivirea unui mușuroi de furnici este considerat de copii o joacă. Ei nu știu că toate acestea au viață și suferă când sunt chinuite sau omorâte. Copilului trebuie să i se explice greșelile făcute și să fie pus în situația de a conștientiza faptele sale. Doar o simplă interdicție nu este suficientă.

Pentru o reușită deplină este necesar ca preșcolarul să trăiască experiența de cunoaștere, să se angajeze în procesul cunoașterii să se implice în acest proces, să participe cu mult interes pentru

a cunoaște cât mai mult din tainele naturii, din viața plantelor, animalelor, fenomenelor din natură, cât și contribuția omului la protecția mediului înconjurător. Pentru aceasta trebuie să punem accent pe valoarea educativă a jocurilor didactice, formarea unui comportament pozitiv pentru mediul înconjurător.

Prin joc se poate forma cu ușurință o concepție științifică despre lume și viață, copilul devenind participant activ la propria instruire, ca mai apoi să se bucure de tot ce îl înconjoară. Pentru a putea răspunde nesfârșitelor întrebări ale copiilor, trebuie să-i învățăm să observe cu mai multă atenție ceea ce se întâmplă în jurul lor, să-și pună întrebări, să-și caute răspunsuri și mai ales să acționeze știind că ei sunt o parte din marea carte a naturii. Orice copil poate deveni un prieten al naturii, cu condiția să respecte natura în calitate de adevărat ecolog-cetățean, cu gândul refacerii ei. Preșcolarii trebuie să înțeleagă că oriunde se află, atât omul cât și celelalte vietăți au nevoie de condiții esențiale mediului de viață: sol, aer, apă, hrană. La această vârstă copiii pot înțelege foarte bine că aceste condiții pot fi benefice sănătății numai dacă sunt respectate norme de igienă. Predarea educației ecologice pentru a forma un comportament ecologic prezintă următoarele etape:

- Perceperea și observarea naturii - poate fi realizată prin ieșirile în natură, excursiile de studiu și expediții. În aceste situații, sub îndrumarea educatoarei, copiii vor percepe vizual, auditiv, olfactiv și tactil ceea ce îi înconjoară. Acesta este primul pas de contact nemijlocit și constituie premiza etapelor următoare.
- Definirea senzațiilor și sentimentelor dobândite în urma percepției mediului înconjurător. Rolul educatoarei este de a discuta aceste aspecte și de a sublinia apartenența noastră la sistemele naturale de viață și comuniune care trebuie să existe între noi și mediul de viață.
- Implicarea personală. În urma stabilirii locului și rolului în spațiu și timp a fiecăruia, pot fi relevate modalități de implicare individuală, modul în care putem fi de folos.

Asumarea responsabilității. Această etapă este esențială în formarea unei structuri comportamentale adecvate. Existând implicare trebuie să existe și responsabilitate. Până în acest punct, etapele de desfășurare a educației ecologice asigură adoptarea comportamentului ecologic. Accentul se pune pe percepția senzorială, analiza senzațiilor, încadrarea în sistemul natural de viață, definirea rolului personal, respectiv implicarea individuală și asumarea responsabilității.

- Alcătuirea unei strategii de acțiune. Această etapă reprezintă trecerea spre acțiune concretă. Faptul că, în calitate de dascăli, organizăm acțiuni diverse cu participarea elevilor, nu este suficient. Realizarea, într-adevăr importantă, ar fi să oferim copiilor posibilitatea de a învăța cum se organizează astfel de acțiuni. Abia atunci reușita educației ecologice ar fi deplină, iar noi nu am avea de ce să ne temem pentru viitor.

Formele de realizare ale educației ecologice sunt diversificate: observații, experimente, povestiri științifice, desene, activități practice, plimbări, drumeții, excursii, vizionări de diapozitive, jocuri de mișcare, distractive, orientări turistice, labirinturi ecologice, colecții, expoziții, spectacole, vizionări de emisiuni TV, expediții, tabere, scenete ecologice, concursuri.

Depășirea situației de neglijare a educației ecologice la nivelul învățământului preșcolar, este un deziderat care necesită eforturi din partea tuturor celor implicați în educația copiilor: educatoare, părinți, bunici. Noi toți suntem responsabili în a construi un mediu educațional care să motiveze copilul în procesul de protejare a naturii, fiind esențial ca omul să fie educat în spiritul respectului față de mediu. Sentimentele și atitudinile copiilor față de natură trebuie să fie de respect și grijă, având în permanență convingerea ca oamenii sunt parte integrantă din natură și nu superiori acesteia.

Concluzie

Educația pentru dezvoltare durabilă este un instrument didactic binevenit în acest secol în care trebuie să învățăm să ne adaptăm unor noi realități date de evoluția tehnologică, de problemele

de mediu existente, de transformările sociale la care asistăm. Provocările lumii contemporane sunt, în mod evident, altele decât cele ale bunicilor sau chiar ale părinților noștri. Din acest motiv trebuie să învățăm să întrepătrundem cu cunoștințele noastre mai multe domenii pentru ca activitățile noastre să aibă sens și finalitate în lumea actuală. În acest sens, educația pentru dezvoltare durabilă reprezintă un mijloc de a cuprinde înțelesul acestei lumi și poate cele mai potrivite instrumente cu ajutorul cărora putem interpreta complexitatea informațiilor cotidiene și putem face o sortare a lor în funcție de relevanță și prioritate. Sub acest aspect este clar că ele trebuie aplicate în procesul educațional de la vârste cât mai fragede, în acest caz referindu-ne la învățământul preșcolar. Prin această abordare pedagogică, nu doar că educăm copiii, ci-i învățăm să se autoeduce pentru că activitățile integrate fac parte din viața de zi cu zi. Rolul nostru, al cadrelor didactice, este acela de a construi un „scenariu” prin care să reușim a valoriza educațional aceste resurse întâlnite în viața cotidiană. În același timp, prin exercițiu continuu, îi învățăm pe ei, copiii noștri să se deprindă a extrage utilul din activitățile integrate cu care se confruntă zilnic. Pentru că aceste activități nu sunt specifice doar școlii, ci sunt o reflecție a societății în care trăim, fiind o soluție prin care putem înțelege societatea în care trăim.

Așadar, putem afirma că educația pentru dezvoltare durabilă în învățământul preșcolar aduce un plus actului educațional prin prisma faptului că preșcolarii sunt stimulați să găsească soluții și explicații pe baza relațiilor pe care le stabilesc ei între ei, ei și mediul înconjurător, ei și părinți, ei și profesori, ei și disciplinele de la clasă. Toate acestea se întrepătrund dând naștere unei experiențe pedagogice complete și firești, care îl face pe preșcolar să se simtă parte a întregului act educațional.

Bibliografie:

Bernandeta Călugăru, *Rolul procesului instructiv-educativ în pregătirea copilului pentru cunoașterea și ocrotirea mediului înconjurător*, revista Educația Azi, nr. 1/2022;

Boca-Miron, E.; Chichișan, E. și colaboratorii, *Documentar metodic pentru activitățile de educarea limbajului la preșcolari*, Ed. V&I Integral, București, 2001;

Educație pentru Dezvoltare Durabilă, articol accesat pe <https://www.edu.ro/educa%C8%9Bie-pentru-dezvoltare-durabil%C4%83> în data de 12.12.2021;

Molan, V. (coord.) – *Voinicel ne învață să ocrotim Pământul. Fișe pentru educație ecologică*, Editura Tiparg, Pitești, 2015;

Eficiența metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii

Metodele interactive dezvoltă și stimulează capacitățile intelectuale, cognitive, gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală, capacitatea de ascultare, ascultarea activă, capacitatea de comunicare, capacitatea de înțelegere, de cunoaștere de sine și recunoaștere a calităților partenerilor, coechipierilor, capacitatea de evaluare și autoevaluarea, capacitatea de sinteză, capacitatea de decizie, de comparație și generalizare, de descriere, de abstractizare, de argumentare, de aplicare.

Elemente necesare pentru aplicarea eficientă a metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii sunt:

- utilizând metode active de predare-învățare, educatoarea trebuie să aibă în vedere că învățarea prin cooperare nu este un scop în sine, ci un mijloc de atingere a obiectivelor prin fiecare membru al grupului în parte;

- trebuie să se orienteze când și cum anume aplică strategia învățării prin cooperare;

- considerând toată grupa o echipă, sau împărțind-o în grupuri mici și adaptând sarcinile de instruire la caracteristicile individuale și de afinitate ale membrilor, raportându-se atât la timp, cât și la conținut.;construirea diferențiată a sarcinilor de învățare trebuie să fie realizată cu maximum de profesionalism, astfel încât să faciliteze succesul atât al sarcinii în sine, cât și al fiecărui copil;

- după fiecare metodă aplicată se pot obține performanțe pe care copiii le percep și-i fac responsabili în rezolvarea sarcinilor de lucru viitoare; copiii înțeleg și observă că implicarea lor este diferită, dar încurajați își vor cultiva dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup, grupul înțelege prin exercițiu să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare cu ei, exersându-și toleranța reciproc;

- educatoarea trebuie să știe cum să-i motiveze pe copii atât instructiv, dar și afectiv, să mențină întregului grup un tonus afectiv pozitiv, constructiv;

- trebuie însă să avem mare grijă, când, cum și ce metodă aplicăm, deoarece demersurile didactice pe care le inițiem trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și posibilitățile cognitive și practice ale copiilor, nu orice metodă poate fi aplicată în cadrul oricărei categorii de activitate sau la orice nivel de vârstă;

- în alegerea metodelor pe care le vom aplica în activitate trebuie să ținem cont de tema activității, de tipul ei (de predare, consolidare, evaluare) și de nivelul de dezvoltare intelectuală a copiilor, de aceea, este necesar, din partea educatoarelor, un studiu profund al acestor metode, o analiză amănunțită, creativitate, responsabilitate didactică și capacitate de adaptare și aplicare.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Interactivitatea presupune atât cooperarea, care poate fi definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți

pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual. Interacțiunea stimulează efortul și productivitatea individului și este importantă pentru auto-descoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare. În acest fel se dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună ce se constituie într-o componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare.

De interactivitate dă dovadă copilul care devine coparticipant, alături de profesor la propria formare și coresponsabil de realizarea și efectele procesului de învățare. Asumându-și rolul de actor în actul educativ, el își proiectează eficient proiectul de învățare personalizat, își construiește cunoașterea, asumându-și riscuri, conștientizând eforturile necesare, alegându-și strategiile de învățare, gestionându-și timpul și apelând la evaluări formative. Pregătirea pentru o învățare autonomă valorizează motivația intrinsecă a educatului, dorința de a căuta, de a experimenta, de a descoperi, de a crea și de a inventa.

Copilul activ - creativ „realizează demersuri critice și creative, depune eforturi proprii înscrise în schimburi sociale, în scopul accederii la noua cunoaștere” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Cerința primordială a educației progresiste, cum spunea Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Deoarece învățarea este eminentă o activitate proprie, ținând de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei, nu este mai puțin adevărat că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective.

„Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendințele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului” (I.O. Pânișoară, 2003, p. 140).

Unii specialiști sunt de părere ca interactivitatea presupune atât cooperarea - definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității - cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ele nu se sunt antitetice; ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual.

În cazul îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, ceea ce duce la un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate. Interacțiunea duce la stimularea efortului și la productivitatea individului și este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare.

Activizarea reprezintă un proces complex, sistematic și dinamic, care angajează întregul potențial psihofizic al subiecților cunoașterii. Prin activizare se urmărește realizarea unei învățări și formări active și interactive, în care, cel care învață să se implice efectiv, intens, profund și deplin, cu toate dimensiunile personalității sale intelectuale, fizică și afectiv volițională. Activizarea nu neglijează dimensiunea socială a activității preșcolarelor, implicarea acestora putându-se realiza în cadrul tuturor formelor de organizare a activității lor: frontală, de grup și individuală, forme care pot declanșa, susține și amplifica eforturile individuale și de grup ale elevilor și chiar eforturile întregii clase în realizarea predării, învățării și evaluării. „Activ și creativ este copilul care intervine efectiv

în activitatea didactică și îi modifică variabilele, parametrii caracteristici: depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe, conștientizând faptul că întotdeauna influențele și mesajele externe acționează prin intermediul condițiilor interne” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Această perspectivă asupra preșcolarului se opune celei tradiționale, conform căreia el asimilează în mod pasiv informațiile oferite de către cadrul didactic, urmând că ulterior să le reproducă. Copilul activ și creativ dă dovadă de multă îndrăzneală în aprecierea critică a unui produs, de independență în abordarea și analiza problemelor, de spirit de contraargumentare, de libertate în manifestarea comportamentală generală.

De multe ori, comportamentul copilului creativ, devine deranjat la activitate pentru unele cadre didactice mai conservatoare.

Cadrul didactic trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de avântul său în activitate, canalizându-i eforturile în direcții constructive prin oferirea de ocazii variate menite să-i alimenteze setea de nou și de descoperire. Comportamentul nonconformist ce derivă puternic din activitatea creatoare, nu trebuie interpretat de către cadrele didactice drept o atitudine îndisciplinată, o dovadă de impolitețe sau o lipsă de respect, acest gen de comportament nu trebuie frânat printr-o atitudine negativă, de respingere, ci, dimpotrivă, trebuie creat un climat favorabil de manifestare liberă a spiritului creator.

Copilul activ și creativ se caracterizează prin spirit de independență în muncă, o gândire care se desfășoară pe traiectorii lungi, fără bariere de ordin cognitiv, manifestând o puternică și neobișnuită tendință de a explora și de a crea. Copiii din această categorie sunt mai puțin interesați de activitatea în echipe și au tendința de a-și întocmi un plan personal de lucru, păstrând legătura numai cu un număr restrâns de prieteni. Profilul copilului creativ și dinamic se referă la acele trăsături care dovedesc capacitatea de a se detașa de informații, de a se mișca liber în sfera cunoștințelor, manifestând inițiativă și spirit independent. Persoanele creative au un nivel superior de aspirații, au interese variate, manifestă o vie și permanentă curiozitate, ieșind din șablon, punând în discuție probleme interesante. Copilul cu potențial creativ înalt are încredere în forțele proprii și este capabil de autoevaluare. În relațiile cu cei din jur manifestă comportamente controlate, vrând să ofere o bună imagine atât în fața cadrului didactic cât și în fața colegilor.

Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Avantajele interacțiunii după unii pedagogi ar fi că în condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate:

- stimulează efortul și productivitatea individului;
- este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare;
- există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității;

- subiecții care lucrează în echipă sunt capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual;
- dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare;
- dezvoltă inteligențele multiple, respectiv următoarele capacități specifice:
 - inteligența lingvistică (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include abilitatea de a folosi efectiv limba pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile),
 - inteligența logico-matematică (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a realiza operații matematice și de a investiga științific sarcinile, de a face deducții),
 - inteligenței spațiale (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale),
 - inteligența interpersonală (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile, dorințele celorlalți, creând oportunități în munca colectivă inteligența naturalistă (care face omul capabil să recunoască, să clasifice și să se inspire din mediul înconjurător),
 - inteligența morală (preocupată de reguli, comportament, atitudini stimulează și dezvoltă capacități cognitive complexe (gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală capacitatea de a privi și a cerceta lucrurile în alt mod, de a relaxa controlul gândirii);
- munca în grup permite împărțirea sarcinilor și responsabilităților în părți mult mai ușor de realizat;
- timpul de soluționare a problemelor este de cele mai multe ori mai scurt în cazul lucrului în grup decât atunci când se încearcă găsirea rezolvării lor pe cont propriu;
- cu o dirijare adecvată, învățarea prin cooperare dezvoltă și diversifică priceperile, capacitățile și deprinderile sociale ale elevilor;
- interrelațiile dintre membrii grupului, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând elevii pentru învățare;
- lucrul în echipă oferă elevilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, experiența, ideile, strategiile personale de lucru, informațiile;
- se reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității;
- grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă membrilor ce duc la dispariția fricii de eșec și curajul de a-și asuma riscul;
- interacțiunea colectivă are ca efect și „educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective” (C. L. Oprea, 2000, p. 47).

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Activitățile pe care le desfășurăm cu preșcolarii trebuie să aibă un caracter spontan, să contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și acțiune. Utilizarea metodelor active transformă

activitatea într-o aventură a cunoașterii, în care copilul e participant activ; întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil, dar în grup, prin analize, dezbateri, descoperă răspunsuri la întrebări, rezolvă sarcini de învățare, se simte responsabil și mulțumit la finalul activității. Aceste metode îi ajută pe copii să-și formeze personalitatea, să se cunoască, să-și descopere stilul propriu de gândire și acțiune. Totodată ele stimulează interesul copiilor pentru cunoaștere, a dorinței de a căuta informații și de a le utiliza în diferite situații.

Preșcolarii învață să lucreze împreună, își unesc forțele pentru a reuși să realizeze sarcina primită sau pentru a rezolva o problemă cu care se confruntă. Interrelațiile dintre membrii grupului și, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând copiii pentru învățare. Grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă a membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și determină curajul de a-și asuma riscul. Interacțiunea colectivă are ca efect și educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective.

BIBLIOGRAFIE

1. Crenguța - Lăcrămioara Oprea (2008) – “ Strategii didactice interactive”, ed. a III-a, EDP, București
3. Ion- Ovidiu Pânișoară (2006) – “ Comunicarea eficientă”, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași
4. Silvia Breben , Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga (s.a.) - “ Metode interactive de grup”. Ghid metodic pentru învățământul preșcolar, Editura Arves, Craiova

Prof. înv. preșc. CONEA VIORICA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița –N

Prof. înv. preșc. SĂRB MARCELA MARIA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița –N

Caracteristicile gândirii la preșcolari

Dezvoltarea și stimularea gândirii la școlarul mic reprezintă un deziderat al educației intelectuale. Această sarcină care se înscrie uneia dintre laturile educației intelectuale-formarea intelectuală- a constituit o permanență în sfera preocupărilor din cariera mea didactică.

Respectarea de către cadru didactic a ideilor și convingerilor elevilor, îl determină pe elev să aibă mai mult respect pentru propria lor gândire și față de procesul de învățământ în care este implicat. Trebuie acordată încredere în capacitatea fiecărui elev de a gândi.

„Este esențial să le comunicăm elevilor că opinia lor are valoare, nu numai reproducerea orală sau scrisă a ceea ce s-a predat, că gândirea lor critică este apreciată, iar opiniile lor contribuie la o mai bună înțelegere a concluziilor discutate. Pe măsură ce își dezvoltă capacitatea de a gândi critic elevilor le sporește capacitatea de exprimare orală, scrisă, coerentă și convingătoare a gândurilor, autonomia în gândire (respect pentru ideile lor și a altora), logică, găsirea și acceptarea alternativelor, formularea de judecăți și practicarea unei gândiri constructive”.

Dezvoltarea proceselor de cunoaștere este marcată de contradicțiile dintre solicitările externe printre care se numără familia, grădinița și posibilitățile interne ce devin mai active, iar copilul se implică tot mai mult în rezolvarea lor.

„Gândirea critică formează cetățeni veritabili pentru o societate deschisă, cetățeni cooperanți, capabili de a conduce, manifestă toleranță pentru persoanele care provin din orice mediu dar să dea dovadă de inițiative individuale, ghidate de principii dar capabili să găsească soluții care să se adapteze realității în plină schimbare.”(Jeannie L. Steele, Charles Temple, 2000).

În concluzie, a gândi critic înseamnă:

- a pune întrebări și a căuta sistematic răspunsuri;
- a stabili cauze și implicații;
- a cultiva un scepticism politic;
- a găsi alternative;
- a întreba „ce ar fi dacă?”;
- a ține seama de argumentele celorlalți, a le analiza logic;
- a realiza asocieri între ceea ce a fost învățat și propriile experiențe;
- a analiza cauzele și efectele, a imagina soluții.

Deși semnificația mecanismelor de prelucrare primară a informațiilor (senzații, percepții și reprezentări) este enormă, aceste mecanisme, singure, sunt limitate. Ele ne “leagă” de prezent, de aici și acum, de concret, de acțiunea materială. De aceea, apare necesitatea formării și intrării în funcțiune a unor noi mecanisme psihice superioare. O nouă categorie de mecanisme psihice se configurează, și anume mecanismele intelectuale, raționale, logice.

Intelectul reprezintă sistemul de procese, activități, relații superioare (gândire, limbaj, memorie, imaginație, inteligență) ce se constituie și funcționează plenar la nivel uman, ce depășește experiența senzorială, deși se bazează pe ea, ce izează de proprietățile specifice creierului uman, dar se construiește numai prin modelare culturală și integrare socio –culturală, afirma Paul Popescu –Neveanu

Cel mai răspândit model al intelectului a fost elaborat de J. P. Guilford. Conform acestui model intelectul presupune *conținuturi* (figurative, simbolice, semantice, comportamentale),

operații (evaluări, gândire divergentă, gândire convergentă, memorare, cunoaștere), și *produse* (unități, clase, relații, sisteme, transformări, implicații).

Acest model prezintă o triplă semnificație:

- Precizează componența intelectului (gândire, memorie, imaginație);
- Stabilește locul central al gândirii în structura intelectului;
- Sugerează o posibilă relaționare a componentelor.

Gândirea poate fi definită ca fiind o succesiune de operații care duc la dezvoltarea unor aspecte importante ale realității și la rezolvarea anumitor probleme (problema poate fi definită ca un obstacol întâmpinat în calea atingerii unui scop propus sau impus).

Gândirea este un mecanism psihic deosebit de complex comparativ cu celelalte procese psihice. Specificitatea ei psihologică rezidă într-un ansamblu de caracteristici formate de-a lungul dezvoltării filogenetice și ontogenetice a omului:

1. **Caracterul informațional –operațional:** gândirea este un proces de prelucrare, interpretare și evaluare a informațiilor. Ea izolează generalul și necesarul, îl pune în raport cu singularul, diferențiază și corelează categoriile. Prin gândire, omul reproduce relațiile obiective, le construiește mental, introduce în realitate noi relații pe baza anticipării posibilului. Gândirea nu este o simplă operare cu informații, ci o conectare și o corelare a informațiilor prin categorizare și esențializare. Ea nu rămâne astfel la nivelul informării asupra informațiilor, ci operează și asupra operațiilor, ea fiind “procesul și produsul coordonărilor prin care invarianții obiectuali și relaționali sunt organizați, actualizați, corelați între ei și referiți la realitate.”

2. **Caracterul mijlocit:** gândirea nu operează asupra realului, asupra obiectelor și fenomenelor, ci asupra informațiilor furnizate de senzații, percepții și reprezentări. În virtutea acestui fapt ea este o prelucrare secundară a informațiilor, având loc în lipsa actuală sau chiar totală a obiectului. Gândirea nu este mijlocită doar de experiența anterioară furnizată de senzații și percepții, ci și de multe alte mecanisme psihice. Ea este mediată de informațiile stocate în memorie. Dar, cel mai pregnant, gândirea este mijlocită de limbaj, care apare într-o dublă ipostază: ca instrument de exteriorizare a produselor gândirii și ca mijloc de asimilare, de preluare din afară a informațiilor ce urmează a fi prelucrate. Gândirea omului este prin excelență verbală, ea uzează de modelele lingvistice, preia semnificații pentru a semnifica, iar în demersurile sale operaționale și constructiv –rezolutive își subordonează structurile lingvistice.

3. **Caracterul mijlocitor:** în raport cu celelalte procese psihice, gândirea este cea care le mijlocește și le influențează pe toate celelalte, contribuind astfel la accelerarea funcționalității și la sporirea eficienței lor. Ea atribuie un înțeles imaginilor perceptive, utilizează denumiri verbale, construiește scheme mnemonice, se implică activ în marea majoritate a procedurilor imaginației, direcționează fluxurile afectiv –motivaționale, contribuie la realizarea reglajului voluntar.

4. **Caracterul generalizat și abstractizat:** contă în prelucrarea logică a informațiilor concret-senzoriale și evidențierea, prin intermediul judecăților și raționamentelor, a însușirilor generale a obiectelor, precum și a relațiilor constante dintre acestea, adică a raporturilor cauzale dintre ele. Cunoașterea însușirilor esențiale ale obiectelor și fenomenelor este foarte importantă deoarece ea creează omului posibilitatea de a grupa obiectele și fenomenele, de a alcătui clase de entități și, în felul acesta, de a se ridica de la particular, individual la general, categorial. De asemenea, cunoașterea raporturilor dintre obiecte și fenomene este vitală, pentru că dă omului posibilitatea să cunoască domeniul larg al legilor naturii, să prevadă pe seama lor desfășurarea viitoare a fenomenelor și să intervină chiar asupra realității înconjurătoare, transformând-o în conformitate cu specificul acestor legi. Maniera cunoașterii în gândire se realizează prin limbaj și a unor serii de operații intelectuale sau scheme mentale formate, structurate de-a lungul dezvoltării filogenetice și ontogenetice a omului. Pe măsura dezvoltării limbajului în ontogeneză, activitatea gândirii se instrumentează cu noi mijloace de operare tot mai complexe care include cu precădere simboluri generalizate și abstractizate.

Gândirea umană se distinge prin *generalizare intelectuală*, respectiv prin acea operație de extindere a esențialului din obiectele și fenomenele realității, desprins prin operația de abstractizare

asupra tuturor obiectelor și fenomenelor particulare de același fel. Fenomenul generalizării îl întâlnim pe diferite trepte ale psihicului uman: îl întâlnim și în cadrul proceselor senzoriale unde avem fenomenul structuralității perceptive sau pe cel al generalizării intuitive din reprezentare. Dar, generalizarea capătă un maxim de complexitate la nivelul gândirii, unde ea se produce obligatoriu prin **abstractizare intelectuală**. Trecerea de la obiectul concret la forma lui mental –generalizată în cadrul căreia se desprind trăsăturile sale esențiale, comune pentru o întreagă categorie de obiecte de același fel, nu se produce direct ci prin inducții logice, adică prin formularea obligatorie a unor propoziții, judecări despre obiectul în cauză. La nivelul gândirii umane, generalizarea este una rațională, realizată prin intermediul noțiunilor (deci prin raporturi mentale abstracte).

5. **Caracterul procesual:** în comparație cu activitatea cognitivă de tip senzorial care este secvențială, activitatea gândirii are un caracter procesual, în sensul că activitatea rațională a omului pornește întotdeauna de la ceva (premise necunoscute) și este îndreptată spre realizarea unui obiectiv. De regulă, acest obiectiv vizează prelevarea unor aspecte noi din realitate sau găsirea unei soluții corespunzătoare la problemele vieții sau ale activității. Această procesualitate a gândirii poate fi urmărită, de exemplu, în cadrul activității de rezolvare a unei probleme sau în cea de elaborare sau concretizare a unui proiect de cercetare, în care gândirea parcurge mai multe etape: formularea unei ipoteze, elaborarea unui plan de cercetare care să cuprindă metode și procedee adecvate de rezolvare, verificarea justeții ipotezei sau soluției prin recurgerea la loturi –martori sau prin confruntarea acestora cu cerințele, exigențele concrete ale activității.

6. **Caracterul pragmatic:** de obicei, angajarea persoanei într-un demers rațional profund se realizează ori de câte ori apar dificultăți de adaptare, ori de câte ori schemele explicative pe care și le-a elaborat se dovedesc a fi insuficiente sau nepotrivite pentru soluționarea noilor probleme apărute.

7. **Desfășurarea formal logică a activității gândirii:** gândirea înglobează o serie de algoritmi, de scheme și operații logice fără de care cunoașterea rațională nu ar fi posibilă. Cu ajutorul structurilor formal-logice, putem raționa într-un mod obiectiv, corect și sistemic. O noțiune sau o idee nouă nu pot fi înțelese fără a le raporta la un sistem de referințe, fără a le asocia inteligibil la ceva. *La nivelul gândirii umane, cadrele de referință sunt sistemele de noțiuni, categoriile, structurile verbale complexe.* Când judecățile sunt folosite într-o corelație activă ele alcătuiesc *judecări*. Judecata poate fi definită ca *o categorie a gândirii care exprimă enunțarea adevărului sau a falsului prin afirmarea sau negarea a ceva despre ceva.* Judecățile, la rândul lor, se leagă între ele formând *raționamente*. Pe bază de raționamente, prin confruntarea unor judecări date și stabilirea relațiilor dintre ele, se obțin noi judecări.

Dintre tipurile de raționamente care servesc realizării activității de analiză și explicare logică a aspectelor realității mai cunoscute și mai riguroase sub raport logic sunt: *deducția*, *inducția*, *analogia*. *Raționamentul inductiv ne ajută ca, din câteva judecări particulare, să scoatem o concluzie sau o judecată generală.* El parcurge așadar drumul de la particular la general, fiind folosit în procesul de elaborare a noțiunilor, al principiilor sau al legilor științifice. *Raționamentul de tip deductiv desemnează o operație inversă: din anumite judecări generale cunoscute se ajunge la formularea unui adevăr particular. Trecerea de la general la particular ia forma unor raționamente silogistice, a căror specificitate constă în faptul că operează cu premise majore și minore din care vom extrage apoi o concluzie valabilă pentru un caz particular. Analogia reprezintă asemănarea, potrivirea, sub anumite aspecte, a două sau mai multe obiecte, fenomene.*

8. **Caracterul multidirecțional:** spre deosebire de unele procese psihice care sunt orientate spre o singură dimensiune temporală (percepția spre prezent, memoria spre trecut, imaginația spre viitor), gândirea se întinde pe toate cele trei dimensiuni temporale. Prin aceasta, ea servește la permanenta ordonare și corelare a diferitelor stări ale obiectului cunoașterii. Datorită acestei caracteristici, gândirea are o orientare incursiv –recursivă: “de la oricare moment actual sau final, ea poate reveni la momentul inițial prin refacerea în ordine inversă a transformărilor, recursivitatea gândirii reprezentând un gen de conexiune inversă optimizatoare”.

9. **Caracterul sistemic:** gândirea conține elemente structurate, ierarhizate, între care sunt posibile o multitudine de combinații, fapt care îi asigură autoreglabilitatea. Pe baza acestor

caracteristici, putem defini gândirea umană ca fiind acel **proces psihic intelectual complex, mediat de limbaj și de alte semne și simboluri, care, utilizând operații de abstractizare și generalizare se exprimă prin activități cognitive specifice (conceptualizarea, înțelegerea, rezolvarea de probleme) .**

BIBLIOGRAFIE

- Cosmovici A., Psihologie generală, Ed. Polirom, Iași, 1996;
- Debesse M., *Etapetele educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
- P. Golu, E. Verza, M. Zlate, *Psihologia copilului*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993
- Miclea, M. *Psihologie cognitivă, modele teoretico-experimentale*, Ed. Polirom, Iași, 1999
- Neveanu, P. Popescu., *Curs de psihologie generală, vol. I*, Editura Tipografia Universității din București, 1976
- Piaget, J., Inhelder B., *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976

Prof. înv. preșc. VIOLETA MOLDOVAN
Grăd. P.P. „Ștrumfii”,
Bistrița, jud. Bistrița -N

Prof. înv. preșc. POP BIANCA CĂTĂLINA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”,
Bistrița, jud. Bistrița –N

Cerințe educaționale speciale

Rezumat: Educația incluzivă este o abordare strategică desemnată pentru a facilita succesul învățării pentru toți copiii și presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.

Cuvinte cheie: educație incluzivă, principiu fundamental, servicii educaționale, școala incluzivă, relevanță, eficiență, eficacitate, adecvare

Conceptul cerințelor speciale/cerințelor educaționale speciale a cunoscut o evoluție sinuoasă în ultimele câteva decenii, fiind disputată însăși raționalitatea și temeinicia existenței acestuia. Utilizată, preponderent, în raport cu copiii cu dizabilități, sintagma cerințe educaționale speciale a fost lansată la momentul publicării Raportului Warnock (Marea Britanie, 1978).

Raportul Warnock a ”răsturnat” concepțiile și preconcepțiile existente cu privire la copiii ”diferiți” și a demonstrat că necesitățile umane sunt foarte complexe, iar cele educaționale se pot regăsi într-o multitudine de forme. Sintagma cerințe educaționale speciale demonstrează că criteriul educațional a reușit să coordoneze criteriile medicale, psihologice și sociologice de evaluare și orientare școlară a elevilor cu diverse probleme de dezvoltare. Pornind de la aceste idei de bază, Raportului Warnock a stabilit trei principii-cheie:

- Termenul ”copii cu cerințe educaționale speciale” ar trebui utilizat cu referire la copiii cu dificultăți de învățare, care necesită suport special pentru depășirea acestor dificultăți.
- Copiii cu cerințe speciale trebuie să fie instruiți în școlile generale și trebuie să existe o viziune ”pozitivă și provocatoare” asupra cerințelor speciale, care evidențiază abilitățile și potențialul copiilor.
- Școlile trebuie să țină cont de faptul că cerințele educaționale speciale pot fi tranzitorii și că programele de instruire trebuie furnizate în așa fel ca aceste cerințe să fie satisfăcute.

Conceptul a fost preluat apoi de UNESCO, dezvoltat și îmbogățit cu noi semnificații. La Seminarul subregional organizat de UNESCO la Viena în noiembrie 1992, s-a accentuat ideea că CES este termenul adecvat pentru definirea necesităților educaționale specifice, manifestate de către persoanele cu diverse probleme de învățare, determinate sau nu de o dizabilitate. Ulterior, în 1994, la Conferința de la Salamanca, cunoscută drept evenimentul mondial remarcabil în cadrul căruia a fost, pentru prima dată, adoptată viziunea asupra educației incluzive, UNESCO a reinterpretat educația specială, înlocuind-o, ca termen și concept, cu educația cerințelor speciale. Rațiunea acestei schimbări terminologice este legată de faptul că educația specială sugerează, mai degrabă, o abordare exclusivă și, prin urmare, discriminatoare, în timp ce educația cerințelor speciale pune accentul pe faptul că anumiți copii pot avea anumite cerințe speciale și acestea pot fi satisfăcute în medii de învățare obișnuite, incluzive (nu doar în medii educaționale separate). Conceptul exprimat în educația cerințelor speciale se referă la un învățământ puternic

individualizat, bazat pe flexibilizare și adaptare continuă a demersului educațional pentru a răspunde necesităților copiilor.

Un alt episod important în evoluția conceptului CES s-a produs în a. 1995, când UNESCO a lansat clasificarea oficială a CES. Dincolo de importanța universal recunoscută și acceptată a sprijinirii copiilor cu CES, nu există, deocamdată, un consens general la nivel european și global referitor la definirea cerințelor educaționale speciale. Formularea unei astfel de definiții este obstrucționată de absența unui sistem armonizat de clasificare a dificultăților individuale de învățare. Există diferențe semnificative între definițiile promovate/utilizate în diferite țări și între semnificațiile sociale pe care se bazează aceste definiții.

Din perspectivă etiologică, dificultățile de învățare se divizează în două mari categorii:

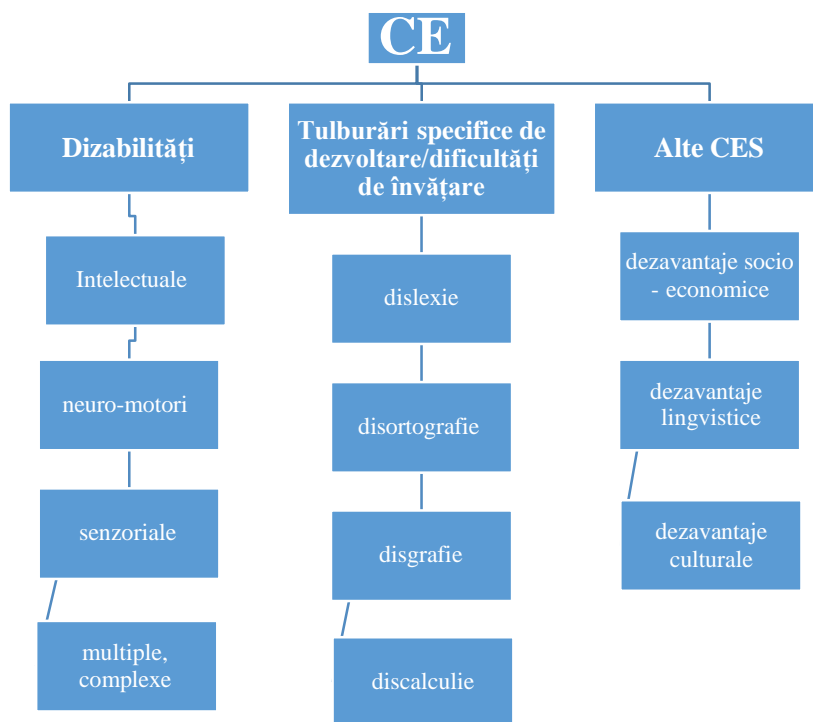
- Propriu-zise: determinate de deficiențe și incapacități greu vizibile (ascunse), aferente doar individului, țin de deficiențele și incapacitățile lui generate de factori genetici, de boli, traumatisme, accidente etc.
- Induse: determinate de mediul în care se află copilul și influențele acestuia, dar și de particularitățile de dezvoltare specifice. Pot apărea pe parcursul și la finalul ciclului de învățare. Există diferite cauze care condiționează dificultățile de învățare induse: insuficiența timpului de învățare; lacunele anterioare în procesul de învățare; absența unor strategii și tehnici de învățare eficiente, adaptată copilului concret; lipsa unui regim organizat de muncă; calitatea redusă a procesului educațional la clasă; suprasolicitarea școlară; absentismul etc. (Ungureanu, 1998) Elevii cu CES, prin urmare, trăiesc o situație particulară, de regulă, nefavorabilă în procesul de învățare și dezvoltare: această situație poate fi manifestată în context organic, biologic sau de familie, social, de mediu, sau combinații ale acestora. Un elev cu CES poate avea o afecțiune gravă a creierului, sau disfuncție cerebrală și perceptiv ușoară, sau conflicte familiale grave, sau situații condiționate de mediul social și cultural diferit sau privat, poate fi marcat de reacții emoționale neadecvate și/sau tulburări de comportament etc.

Aceste și alte situații cauzează în mod direct sau indirect - prin acțiunea altor factori mediatori - dificultăți, obstacole sau întârzieri în procesele de învățare. Dificultățile respective pot fi la nivel global și generalizat (de exemplu, autism) sau specifice (de exemplu, dislexie); de gravitate ușoară sau severă; permanente sau tranzitorii.

În Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF), se regăsesc următoarele abordări ale cerințelor educaționale speciale:

- orice dificultate evolutivă de funcționare și participare, care poate fi permanentă sau tranzitorie; dificultate reflectată asupra activității de învățare;
- dificultate condiționată de diferiți factori (de sănătate, mediu ș.a.);
- dificultate din care derivă necesitatea individualizării procesului educațional.

Considerând toate tipurile de clasificări ale CES, putem generaliza următoarele categorii:

Figură 1 Categoriile CES

Sursa: https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf

BIBLIOGRAFIE:

- Gherghuț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive*. Iași: Ed. Polirom.
- Ionescu, M. (1998). *Educația și dinamica ei*. București: Editura Tribuna Învățământului.
- Ispas, C. (2011). *Consilierea integrativă educațională*. Timișoara: Editura Mirton.
- Mitrofan, I., & Mitrofan, N. (1991). *Familia de la A... la Z*. București: Editura Științifică.
- Neculau, A., & Ferreol, G. (1996). *Minoritari, marginali, excluși*. Iași: Editura Polirom.
- Vrajmaș, Ecaterina -, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Vrajmaș, Ecaterina -, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

Prof. înv. preșc. GORDON IOANA MIHAELA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița -N

Prof. înv. preșc. SÎRB ANDA MONICA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița –N

Componentele învățării prin cooperare și perspectivele de abordare a acesteia

Învățarea prin cooperare are loc atunci când elevii lucrează împreună, uneori în perechi alteori în grupuri mici, pentru realizarea unui obiectiv comun: rezolvarea unei probleme, explorarea unei teme, producerea/crearea unor idei și soluții noi într-o situație dată” (Dumitru, I. 2000)

Alcătuirea grupurilor este una dintre cele mai importante atribuții ale cadrului didactic în realizarea situațiilor de învățare prin cooperare considerându-se foarte importante următoarele aspecte: motivația, comunicarea și acceptarea reciprocă.

Motivația provine dintr-un obiectiv omogen, iar pentru a-și realiza obiectivul, elevii trebuie să comunice între ei. Comunicarea este eficientă atunci când se află mai multe lucruri și activități comune între copii. Acceptarea reciprocă reprezintă momentul în care există o comunicare care este încărcată cu însușiri pozitive. Această certitudine de solidaritate va fi consolidată prin schimbul de experiență, alcătuirea unor idei de acțiune comune și executarea comună a unor acțiuni.

Îndrumătorul își delimitează realizarea scopurilor cooperării înainte de a selecționa tipul de grupare optim pentru activitatea dată. Activitatea de grupare a elevilor este foarte importantă, deoarece trebuie să demonstreze realizarea acestor scopuri, fiindcă influențează valoarea muncii îndeplinite. Tot în cadrul acesteia se ține cont de personalitatea persoanelor și de alte păreri care pot ușura formarea unor echipe de învățare echilibrate.

Activitatea de grupare a elevilor este centrată pe două repere: sarcini și roluri. Pentru diversele sarcini și roluri, cadrul didactic stabilește alcătuirea echipei. Se precizează care copii au puterea necesară pentru anumite activități, să formeze o echipă eficientă și productivă. Această indicație trebuie să fie cunoscută de elevi și să le fie explicată, pentru că există anumite activități în care ei vor fi grupați fie la întâmplare, fie prin apropiere, prin afinitate sau pe centre de interes. În cele ce urmează vor fi prezentate câteva taxonomii ale grupurilor.

Gruparea prin hazard/ aleatorie se realizează folosind diverse moduri: jetoane colorate, cărți de joc, cifre într-un interval dat (de exemplu, numărând de la 1 la 5). Tipul acesta de grupare permite modificarea numărului de elevi prin respectarea numărului de elevi din clasă. Gruparea aleatorie îi face pe elevi să muncească cu mai mulți colegi, cu temperamente diferite, redând astfel munca din societate, unde rareori se pot selecționa partenerii. Prin acest tip de grupare, elevii pot dobândi abilitați sociale cum ar fi valorizarea deosebirilor dintre oameni, toleranța și respectul.

În gruparea pe afinități trebuie constituit un climat de încredere și de complicitate când se schimbă opinii. Este foarte important să îi lăsăm pe elevi să se grupeze după voința fiecăruia, mai ales când își exteriorizează sentimentele sau vorbesc despre acțiuni care evidențiază personalitatea lor.

- Gruparea pe criteriul proximității se referă la acea grupare în care un elev discută cu colegul său pentru o justificare, revizuire eventualele greșeli dintr-un text sau dacă sarcina primită este finalizată.

- Gruparea pe centre de interes permite copiilor șansa de a alege o temă care îi interesează și pe care doresc să o realizeze ceea ce activează motivația și angajarea. Această grupare demonstrează ceea ce pot să învețe elevii și ce pot să facă cu

informațiile reținute și îi instruieste în utilizarea acordului, cele două capacități fiind de înalt nivel. Structura ideală pentru învățarea prin cooperare trebuie să urmeze o anumită heterogenitate. Luând în vedere nivelul de dezvoltare intelectuală în alcătuirea unei echipe de patru elevi, unul va fi de nivel înalt, doi mijlocii și unul de nivel scăzut. Alte aspecte pot fi diversitatea culturală și lingvistică, precum și sexul elevilor. Cadrul didactic poate să alcătuiască echipe care să dureze o perioadă mai îndelungată sau pe o perioadă limitată, de exemplu, două săptămâni ale unui semestru. Cei care sunt în echipe de lungă durată vor deveni echipe de bază.

Grupurile pot fi diferite: grupuri spontane, formale și de bază.

○Grupurile spontane se formează doar pentru anumite etape de instruire sau pe durata orei de curs. Acest tip de aranjare este folosit în timpul procesului instructiv-educativ pentru a introduce noțiunile noi, a crea un climat favorabil învățării, a-i ajuta pe copii să își alcătuiască un fundal de așteptare cu privire la activitate. Profesorul trebuie să observe și să se asigure că elevii vor recepționa informațiile prezentate și vor reuși să elaboreze concluzii la sfârșitul orei.

○Grupurile formale se formează pe durata unei activități și pot dura timp de mai multe săptămâni. Cu ajutorul acestui grup se poate constitui orice temă sau cerință didactică. Elevii sunt implicați în cerințe intelectuale de organizare a informațiilor, analiza lor, integrarea conceptelor noi în organizările conceptuale deja știute.

○Grupurile de bază se crează pe o durată mai îndelungată de timp, cel puțin un an, cu membri stabili, având ca și obiectiv central ajutorul reciproc, stimularea și asistența fiecăruia pentru a dezvolta la nivelul instituției școlare. Aceste grupuri le oferă copiilor șansa de a întemeia relații interpersonale responsabile și de durată.

Grupurile de bază pot fi împărțite, în funcție de cerința dată, în două tipuri:

- grupurile reconstituite: în aceste grupuri se află elevii care aparțin unui grup de bază, dar treptat au format un grup reconstituit. Ca și exemplu, putem avea un grup de patru elevi, fiecare având o sarcină aparte, adunând efortul lor se formează sarcina primită. Elevii care doresc să obțină mai multe idei cercetează aceleași aspecte și schimbă păreri între ei. După ce elevii au muncit împreună revin în grupurile inițiale pentru a comunica informațiile noi dobândite.

- grupurile reprezentative: la grupurile acestea elevii lucrează la un plan, iar în unele momente trebuie să intervină toată clasa. Un membru din fiecare echipă este numit liderul echipei. Liderii formează un grup reprezentativ și repartizează informațiile cerute pentru următoarea activitate a grupului de bază.

Pentru a grupa corect elevii trebuie să avem grijă la numărul acestora. Dimensionarea grupurilor poate crea o dificultate pentru profesor. Sunt mai multe variante. Când elevii nu sunt capabili pentru munca în colectiv este recomandat să se lucreze în diade. Numărul potrivit de elevi în cooperare este de patru persoane, deoarece permite maximum de interacțiuni. În echipele de doi elevi se potrivește foarte bine schimbul de păreri, idei și efectuarea sarcinilor precise de scurtă durată. Echipele alcătuite din trei elevi sunt mai dificile, deoarece al treilea elev poate să fie uneori ignorat sau izolat.

Echipele de cinci elevi sunt mai greu de condus, deoarece este mai numeroasă. De obicei, se folosesc diadele, care facilitează, dacă le grupăm două câte două, asocierea de către patru elevi. Pentru a avea avantajă subdivizarea echipelor, elevii trebuie aranjați în număr par.

Este foarte important faptul că într-un grup trebuie ținut cont de obiectivele situațiilor de învățare respective, numărul de fete și de băieți să fie constant, în dimensionarea grupului se ia în considerare limita de timp, experiența elevilor de a lucra în grup, vârsta și materialele didactice potrivite.

Pentru a dirija corect un grup, cadrul didactic trebuie să respecte următoarele:

- competențele elevilor, trebuie să existe elevi de nivel înalt, doi elevi de nivel mediu și un elev cu un nivel scăzut sau cu dizabilități cognitive sau afectiv-atitudinale;
- personalitatea elevilor, trebuie să fie stăpâni pe sine, încrezători, dar există și elevi

care se află la cealaltă extremă, elevi timizi, introvertiți;

- comportamentul elevilor;
- abilitățile de comunicare ale acestora;
- practica anterioară a acestora;
- cunoștințele elevilor referitoare la o temă, cerință.

Rezultatele învățării sunt mai bune atunci când învățarea se desfășoară prin colaborare.

Johnson și Johnson (1989) susțin că aceste rezultate sunt următoarele:

- Performanțe superioare și capacitate de reținere sporită.
 - Raționamente de ordin superior mai frecvente, înțelegere mai profundă și gândire critică.
- Concentrare mai bună asupra învățării și reducerea comportamentului perturbator.
 - Motivație sporită pentru performanță și motivație intrinsecă pentru învățare.
 - Capacitate sporită de a vedea o situație și din perspectiva celuilalt.
 - Relații mai bune, mai tolerante cu colegii, indiferent de etnie, sex, capacități intelectuale, clasă socială sau condiție fizică.
 - Stare de confort psihologic, capacitate de adaptare.
 - Încredere în sine, bazată pe acceptarea de sine.
 - Competențe sociale înalte.
 - Atitudine pozitivă față de materiile de studiu, față de studii și școală.
 - Atitudine pozitivă față de profesori, manageri și alte persoane din

Învățarea prin cooperare dezvoltă și educă un comportament prosocial care este orientat spre valori sociale.

Învățarea prin cooperare contribuie la înlăturarea lacunelor formației după modelul unic, stimulează efortul personal al elevului în îndeplinirea sarcinilor școlare, dar nu exclude prezența și activitatea educatorilor. Pentru a ști ce și cum să învețe, elevii trebuie să beneficieze de o îndrumare sistematică, pe parcursul căreia să poată dobândi deprinderi, priceperi și capacități intelectuale, să fie pregătiți pentru studiu independent. Învățarea prin cooperare este practică astăzi paralel cu alte forme de organizare a instruirii.

Abilitățile de colaborare și cooperare sunt absolut necesare fiecărui individ, pentru a fi util societății. Dezvoltându-le în școală, vom forma personalități puternice, deschise spre nou și schimbare, capabile să obțină performanțe cooperând pe parcursul vieții cu diferite grupuri (la universități, în partide politice, la serviciu, în familie etc.). Practica vieții dovedește că doar astfel de persoane vor putea face față viitorului, devenind oameni de succes.

Spiritul de echipă se formează prin fixarea unei atmosfere de cooperare în interiorul grupei restrânse. „Acesta devine important atunci când se mizează pe cunoașterea mutuală a coechipierilor, întraajutorare, respect și valorizarea diferențelor și susținere reciprocă.”

BIBLIOGRAFIE

- Bocoș, M. (2002), Instruire interactivă, Repere pentru reflecție și acțiune, Ediția a II-a, revăzută, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Fluieraș, Vasile, (2007), Teoria și practica învățării prin cooperare. Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
- Nicu Adriana, Contiu, Elena-Raveca (2010)-Instrumente pentru învățarea prin cooperare - Editura Aramis.
- Șeicaru Mioara, Învățarea în echipă-premisă a educării elevilor prin cooperare, colaborare, comunicare, Revista Învățământul primar nr. 3-4 1999, București, Editura Discipol;
- Ungureanu, D. (1999), Fundamentele educației, note de curs, Timișoara, Editura Mirton.

Prof. înv. preșc. MOLDOVAN LIANA
Grăd. P.P. nr. 6, Bistrița,
Jud. Bistrița – Năsăud

Prof. înv. primar NECHITI LAURA MARIA
Șc. Gimnazială Avram Iancu, Bistrița,
Jud. Bistrița – Năsăud

Evoluția morală la vârsta preșcolară

Educația morală este destinată să promoveze formarea unei personalități armonioase, care este conștient de normele și valorile care definesc baza relațiilor dintre oameni în societate.

Preșcolăritatea este vârsta la care a învăța să te porți ocupă ponderea cea mai mare în procesul didactic.

Formarea personalității independente, responsabile, participantă activ la viața socială, politică, economică, interesată în schimbarea relațiilor sociale începe de timpuriu, din grădiniță și se clădește pe tot parcursul vieții.

Comportamentul civilizată nu este un dar și nu se realizează de la sine. El se învață, se educă atât în familie, cât și în grădiniță.

Prin intermediul cuvântului copilul cunoaște lumea înconjurătoare, realitatea din jurul lui, munca oamenilor, succesele oferite de ei în fiecare zi, grija părinților pentru copii, dragostea cu care sunt înconjurați, regulile de comportare civilizată, frumusețea și expresivitatea limbii române, necesitatea de a fi buni și drepti, cinstiți, curajoși, de a face fapte bune.

Cu ajutorul limbii și sub conducerea educatoarei, prin cunoaștere directă și indirectă a lumii înconjurătoare, se educă la copii anumite trăsături morale, se modelează încetul cu încetul profilul moral al preșcolarului.

Activitățile din grădiniță: observările, lecturile după imagini, convorbirile, jocurile didactice, povestirile și memorizările, contribuie la cunoașterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii și care stau la baza formării trăsăturilor morale ale copiilor noștri sunt:

Observările au un rol important în educarea morală a preșcolarilor, ei cunoscând în mod sistematic elemente simple din activitatea autentică a oamenilor, stând de vorbă cu ei, urmărindu-i cum lucrează, încep să înțeleagă unele aspecte accesibile lor privind relațiile de muncă, rolul și importanța muncii în dezvoltarea societății și în același timp ajung să iubească munca și pe cei care muncesc.

Cunoscând peisajul și bogăția mediului apropiat, copiii învață să iubească natura, frumosul, orașul natal, țara în care s-au născut.

Lecturile după imagini familiarizează copiii cu aspecte ale muncii în familie, relațiile ce trebuie să existe în familie (respect, ajutor, prietenie), cunosc cele mai importante și frumoase clădiri, parcuri, instituții din oraș țară, frumusețile și bogățiile peisajului românesc, astfel li se dezvoltă copiilor dragostea pentru muncă, pentru cei ce muncesc, dragostea pentru frumusețile și bogățiile țării.

Convorbirile contribuie la consolidarea reprezentărilor și sentimentelor morale ale preșcolarilor, la formarea laturii morale a personalității omului,

Prin convorbirea „Munca mamei” reprezentările copiilor despre activitatea femeii în familie și societate se extind și se precizează, conturându-se sentimentul de respect, de admirație față de hărnicia și devotamentul mamei.

Copiii se obișnuiesc să-și împărtășească reciproc impresiile, să comunice cu preșcolarii din grupă, să asculte, să nu tulbure grupa în timp ce vorbește un coleg, să aibă o atitudine atentă față de cel care vorbește, să nu râdă de greșelile colegilor, astfel se formează și exersează calități morale, ca: stăpânirea de sine, curajul, răbdarea, politețea etc.

Jocuri didactice ca: „Cine știe mai bine?”, „Unde s-a oprit roata?”. „Anotimpurile”, îmbogățesc reprezentările copiilor despre lumea înconjurătoare, despre anotimpuri, munca oamenilor, contribuie la educarea emoțiilor, a sentimentelor morale, a trăsăturilor pozitive de voință și caracter.

Multe jocuri didactice stimulează cinstea, răbdarea, spiritul critic și autocritic, stăpânirea de sine. Astfel în jocurile: „Cine s-a ascuns?”, „Unde a zburat rândunica?”. Se cere copiilor să fie cinstiți, să nu privească în timp ce educatoarea schimbă sau ascunde o jucărie. O situație asemănătoare creează și jocul: „Găsește și taci” în care regula impune copilului să se rețină de la orice manifestare spontană, când găsește obiectul ascuns, pentru a nu influența pe ceilalți jucători.

În unele jocuri, regula interzice copiilor să se uite la vecini sau să copieze după ei.

Jocurile didactice au un aport valoros în încheierea colectivului și la formarea disciplinei conștiente. În joc copilul este obligat să respecte inițiativa colegilor lui, să le aprecieze munca și să le recunoască meritele; să respecte regulile jocului și să reacționeze în conformitate cu ele, să-și autoregleze propria activitate.

Memorizările au o importanță deosebită în dezvoltarea unor sentimente moral-sociale:

- dragostea față de părinți („Tatăl meu” de V. Porumbacu, „Mama mea” de V. Aniescu, „Familia” de E. Dorin);

- dragostea față de educatoare și adulții care îi îndrăgesc („Cine-i oare” de I. Hobana, „Cunosc o țară” de Al Andrițoiu, „Cântec” de Șt. O Iosif, „Oaspeții primăverii” de V. Alecsandri, „Iarna și vara” de G. Coșbuc, placheta „Baba iarna intră în sat” de O. Cazimir).

Sunt de asemenea poezii care înfățișează aspecte de muncă la nivelul de înțelegere al copiilor („Gospodina” de O. Cazimir, „Cine-i voinic?” de E. Dragoș), poezii cu caracter etic și satiric ce au o valoare educativă deosebită („Bătrânul și copiii” de G. Coșbuc, „Prințul morlau” de N. Cassian, „Lizuca, critică tot”, de N. Cassian etc).

Prin poezia „Ce e bine, ce e rău?” de V. Maiakovski se formează copiilor noțiunile etice de bine și rău, iar prin poeziile: „Cățelușul șchiop” de E. Fargo, „O faptă bună” de G. Zarafu.

Deosebite învățăminte, pentru comportarea copiilor și pentru însușirea unor calități morale, cuprinde piesa „Fiul meu” de E. Jebeleanu. Poetul adresându-se fiului său îl îndeamnă să-și formeze cele mai alese trăsături de caracter, să fie drept, îndrăzneț, „să fie blând cu cei ce au nevoie de blândețe”.

Învățând și recitând versurile, copiii descoperă în cuvinte sensuri neașteptate, își însușesc expresii literare, figuri poetice care intră în vocabularul lor, nuanțându-l și colorându-l.

Ei vor învăța să recite expresiv, să trăiască anumite sentimente transmise de poezie, să urmeze anumite sfaturi ce se desprind din versuri, bineînțeles sub directa supraveghere a educatoarei.

Povestirile au o deosebită valoare etică. Ele contribuie la formarea conștiinței morale, a unor trăsături pozitive, de voință și caracter.

Gh. Perrault, vorbind despre rolul educativ al basmelor pe care le-a creat cu atâta măiestrie, și de farmec a basmului, ajută pe cei mici să-și însușească treptat noțiunea de bine și de rău.

„Oricât de simple și de ușoare ar părea aceste povești, ele nasc fără îndoială printre copii, dorința de a fi asemănători cu cei buni, care ajung să fie fericiți și în același timp se naște în sufletul lor teama de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi. Este de necrezut cu câtă sete primesc aceste inimi pure și încă necoapte morala ascunsă în haina basmului. Îi vezi triști și sperați atât vreme cât eroul sau eroina povestirii sunt în impas și îndură suferințe, apoi strigă de bucurie când vine întorsura fericită și personajele iubite sunt salvate; la fel după ce suportă cu nerăbdare tot timpul cât le merge bine personajelor, se simt fericiți când le văd pedepsite după cum merită”

Oricât de simple ar fi poveștile și basmele pe care le adresăm copiilor, prin conținutul lor sunt pline de învățăminte. Ele scot în evidență calitățile eroilor pozitivi, fie ei numai animale personificate sau oameni și influențează pe această cale formarea personalității copiilor, puterea și atitudinea lor în diverse situații.

Multiple aspecte de viață și comportare ale personajelor pe care ni le oferă povestirile și basmele din care micii ascultători învață să deosebească binele de rău, își găsesc în eroii pozitivi modele pentru propria lor comportare în viață și iau atitudine față de faptele și eroii negativi.

Din povestirile ca: „Șorțulețul”, „Ce-a uitat Fănuță să spună?” copiii desprind cu ușurință necesitatea unor bune deprinderi igienice și de comportare civilizată, își formează astfel convingerea că trebuie să respecte. De asemenea copiii vor fi convinși de necesitatea de a asculta cunoscând consecințele neascultării, așa cum reiese din povestirile: „Cei doi arici, Ghimpișor și Ghimpici”, „Scufița Roșie”, „Cocoșelul cu creastă de aur”, pot să-și însușească dezaprobarea pentru necinste, viclenie, zgârcenie și minciună, înfățișate în: „Găinușa cea moțată”, „Ciripel cel lacom”, „Coliba iepurașului”, „Ursul păcălit de vulpe”, „Punguța cu doi bani”.

Dragostea nemărginită și grija părinților pentru copii, bunătatea, sacrificiul lor, ajutorul și dragostea dintre frate și soră subliniate în povestea: „Nuielușa de alun”, „Inima mamei” de Călin Gruia, sensibilizează sufletul copiilor, îi face să trăiască mai intens acel sentiment și alte trăsături morale ca: modestia, hărnicia, necesitatea de a muncii, dragostea de muncă, ce pot fi sesizate în povestirile: „Cei trei purceluși”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Cenușăreasa”, fac pe copii să trăiască puternice emoții, să gândească și să ajungă la concluzii practice privind propria lor comportare.

Prin ascultarea lor și apoi prin reproducerea lor, preșcolarul are prilejul să-și însușească expresiile frumoase, artistice, îmbinarea armonioasă a cuvintelor, a unor figuri de stil, să admire frumusețea morală a oamenilor.

Prin înfățișarea a tot ce este mai frumos, mai uman în viață, povestirea influențează estetica comportării copiilor.

Povestirea trebuie să fie plastic, expresivă, folosindu-se o intonație, mimică, gestică adecvată, ritm, pauze și accente în conformitate cu conținutul celor povestite.

În expunerea povestirii educatoarea trebuie să dea dovadă de multă măiestrie pedagogică.

Ca să poți povesti copiilor, trebuie să iubești copiii, trebuie să cauți să înțelegi firea și lumea aparte în care trăiesc, să știi să te cobori până la nivelul personalității lor, să iei parte împreună cu ei la toate manifestările lor sufletești, într-un cuvânt „rămânând om mare, să fii cât se poate de copil”- după cum spunea G. Coșbuc.

Educația morală la vârsta preșcolară se realizează printr-un sistem de metode și instrumente, dar principala sursă de educație morală și formarea unei personalități armonioase a copilului este familia lui. Mecanisme de sprijin pentru punerea în aplicare a educației morale a copiilor preșcolari sunt grădinițe, dintre care rolul este de a corecta erorile și aduce copilul în familie.

Educația morală, realizată în mod sistematic, gradat, potrivit cu particularitățile de vârstă și individuale, contribuie la pregătirea viitorilor cetățeni conștienți de responsabilitățile lor, convinși de necesitatea respectării normelor de conviețuire din societatea noastră, capabili să desfășoare o activitate creatoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Chiș, V. (2005), *Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca, Editura Casei Cărții de Știință;
2. Mihăilescu, Ioan, *Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz*. Iași, Polirom, 2003;
3. Stanciu, Ilie, *Copilul și cartea*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1968
4. Safran, O, *Instruirea morală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971,
5. Șchiopu, U., Verza, E. 1997, *Psihologia vârstelor*, EDP, București;

Prof. înv. preșc. MORAR ANDRA CORINA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița -N

Prof. înv. preșc. GAFTON VASILICA TEREZIA
Grăd. P.P. „Ștrumfii”
Bistrița, Jud. Bistrița –N

Lumea magică a poveștilor

Rezumat: Copilul descoperă lumea prin intermediul poveștilor. Unele povești le oferă copiilor anumite repere despre cum să acționeze în viață, în diferite situații. Datoria noastră a tuturor, a părinților, a educatorilor și învățătorilor este să aducem copilul în punctul de a iubi poveștile, a le asculta cu plăcere, a răspunde copilului atuncicând el nu înțelege firul poveștilor, expresiile sau cuvintele din text.

Cuvinte cheie: poveste, îmbogățirea vocabularului, sentimente frumoase, dezvoltarea vorbirii preșcolarelor, metode de educație, educație morală, modelarea comportamentului.

„La orice vârstă, omul este o ființă care se hrănește cu povești. De aceea, avuția povestirilor, pe care au strâns-o oamenii de pe tot globul, din casă în casă, din secol în secol, fie în vorbă, fie și în scris, a depășit celelalte avuții omenești.”spunea scriitorul și filosoful indian Rabindranath Tagore.

În societatea actuală are loc un proces dinamic care obligă toate categoriile sociale să țină pasul cu evoluția societății și implicit a educației. Ne-am confruntat frecvent cu problema de a-i pregăti optim pe copii pentru a reuși într-un viitor pe care nu putem să-l prevedem. Am constatat tot mai acut necesitatea ca învățarea să fie de tip inovator, cu un puternic caracter anticipativ și participativ.

Copilăria nu poate fi concepută fără lumea fabulosului oferită de basme, povești și povestiri. În atmosfera aceasta preșcolarul nu participă motric, ci intelectual și afectiv. Însotind firul povestirii care se deapănă într-o lume total necunoscută uneori, copilul face un imens efort de a și-o reprezenta și de a judeca în raport cu factorii psiho-somatici și genetici.

Copilul este creatorul propriilor imagini. Efortului de a-și imagina și înțelege acțiunea povestirii nu poate fi conceput în afara unei exersări a memoriei, gândirii, voinței și a limbajului. Corespunzând setei nepotolite de cunoaștere a copilului aflat la vârsta “de ce”-urilor, literatură pentru copii este ușor asimilată, oferind exemple pozitive demne de urmat, dar și condamnând pe cei ce sunt purtătorii trăsăturilor negative de voință și caracter.

Activitatea de povestire are valențe informative și formative. Copiii asimilează diverse informații, dar în același timp prin povestiri, povești și basme li se satisface nevoia de cunoaștere și afectivitate, se stimulează imaginația și se constituie cadrul optim de exersare a capacității de comunicare.

Povestea este o deosebită modalitate de cunoaștere a lumii, este un mijloc de comunicare și o bună metodă de instruire. Ea conține adevărurile fundamentale ale vieții. Poveștile depășesc hotarele spațiului și timpului, fiind prima hrană spirituală a copilului care îl învață să judece; o poveste bine spusă poate amuza, demonstra și dezarma.

Astfel, povestirea dezvoltă procesele psihice:

- limbajul – ca mijloc fundamental de receptare și comunicare;
- gândirea logică – datorită succesiunii evenimentelor din povestire ;

- memoria voluntară – prin reținerea desfășurării evenimentelor și expunerea lor pe baza unor procedee și mijloace specifice (pe baza întrebărilor formulate de educatoare, pe baza unor planșe sau ilustrații etc.)
- atenția – prin memorarea numelor personajelor, a unor elemente ce apar în povești a succesiunii întâmplărilor, a unor expresii sau versuri reprezentative .
- imaginația – prin crearea unor imagini noi pe baza prelucrării reprezentărilor și a experienței cognitive ;

Povestirea este o metodă de învățământ ce poate fi folosită cu foarte mare succes în învățământul preșcolar și care constă în expunerea orală, vie, plastică, sub formă de narațiune sau descriere prin intermediul căreia sunt înfățișate fapte, evenimente, întâmplări îndepărtate în spațiu și timp, fenomene ale naturii etc. pe care copiii nu le pot cunoaște altfel. Scopul folosirii acestei metode constă în asigurarea unui bagaj de imagini intuitive, reprezentări care pot ajuta la anumite generalizări. Faptele, întâmplările alese în acest sens trebuie să fie edificatoare, cu profunde semnificații, iar limbajul expresiv să contribuie la trezirea de emoții, sentimente, să le dezvolte imaginația, creativitatea. Prin ascultarea poveștilor, și mai ales prin reproducerea lor copii au prilejul să cunoască unele expresii ale limbii literare, îmbogățindu-și lexical și căpătând posibilități de exprimare mai nuanțată și mai colorată.

Valoarea estetică a povestirilor este cu atât mai mare cu cât reflect și exprimă frumusețea morală a oamenilor, cu cât pune mai clar în fața copiilor un ideal concret și precis spre care ei să tindă.

Povestirile influențează în mod indirect comportarea copiilor, contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere prin multitudinea de aspecte din ambianța înconjurătoare la care face apel. În procesul ascultării unei povestiri este antrenată în mare măsură activitatea psihică a copilului. Copilul urmărește cu atenție datele povestirii, memorează, compară, analizează diferite situații, stabilește pe plan mintal unele relații fapte, însușiri ale personajelor. Astfel, este antrenată și gândirea copilului, devenind capabil de a înțelege faptele, gândurile și sentimentele personajelor .

Activizarea elevilor este o cerință care stă în centrul atenției didacticei moderne. În virtutea ei, însușireacunoștințelor urmează să se facă pe calea activității proprii a elevilor, a angajării optime a gândirii, a tuturor celorlalte procese intelectuale, opuse unei atitudini pasive, contemplative, primirii de-a gata a unor cunoștințe dinainte constituite, reținerii și reproducerii lor mecanice. Se consideră că numai cunoștințele dobândite prin efort propriu, care trec prin experiența proprie de elaborare, îi aparțin definitiv preșcolarului, devin un bun personal și pot fi aplicate în spirit creativ.

Prin intermediul povestirilor expuse de către educatoare, copiii sunt familiarizați cu

- Structura limbii române,
- Bogăția formelor sale gramaticale,
- Frumusețea și expresivitatea limbajului, ceea ce contribuie la dezvoltarea vorbirii și a gândirii lor.

Cu ajutorul poveștilor, copiii:

- Exersează modalitățile de prelucrare a reprezentărilor în imaginație,
- Transpun în lumea acestor ființe în care eroii acționează în concordanță cu imaginațiilor, în care ființele apropiate și îndrăgite (cățelușul, iepurașul) sunt întotdeauna bune, puternice și îndrăznețe, în care binele și dreptatea triumfă.
- Preșcolarii de vârstă mică acceptă fără discernământ critic conținutul basmului, ca și când acesta ar corespunde realității (scaunul și masa desenează, urșii vorbesc, etc). Cunoștințele lor sărace despre realitate nu le permit o separare precisă a imaginilor fanteziei de realitate.
- Atitudinea critic față de conținutul fantastic al basmelor începe să se manifeste abia de la 5-7 ani, când copilul face o distincție între fictiv și real. Cu toate acestea, datele experimentelor arată că preșcolarii rețin și redau mai ușor faptele cunoscute, situațiile familiale, cu alte cuvinte tot ceea ce poate fi asociat cu experiența proprie.
- Se dezvoltă intens funcția analitică a scoarței cerebrale, se perfecționează funcția reglatoare a limbajului și crește rolul inhibiției condiționate. Gândirea copilului devine mai abstractă ceea ce dă posibilitatea lărgirii câmpului de acțiune a imaginației, creșterii gradului său de creativitate.

- Cunoștințele copilului devin mai precise și mai sistematice.
- Toate aceste schimbări creează noi posibilități de transformare a reprezentărilor, la aceasta contribuind și povestirile.

Poveștile îmbogățesc deprinderile de a comunica, îmbogățesc vocabularul, cultivă sentimente frumoase, stimulează imaginația și creativitatea, educă spiritul de sacrificiu, altruism, solidaritate, dreptate. Pune baza concepției despre lume și viață.

Se înțelege că gustul pentru lectură se formează timpuriu și de aceea în grădiniță informațiile sumare legate de mediul înconjurător sau istorie se transmit prin intermediul povestioarelor. Acestea fac trecerea de la lumea fabuloasă a poveștilor din grădiniță la cea reală. Contactul cu poveștile educatoarei conduce la dezvoltarea gustului pentru frumos, la îmbogățirea vocabularului, la creativitate.

Grădinița este unul dintre factori decisive în educarea copiilor prin frumos pentru valoare. Intrând „în lumea poveștilor”, copiii vor învăța să deosebească binele de rău, adevărul de minciună, faptele bune de cele rele; vor deveni mai atenți, mai sensibili, încep să-si formeze preceptele morale.

Tematica operelor literare expuse în activitatea de povestire se diferențiază de la o grupă la alta astfel încât la grupa mare povestirile devin mai complexe, având ca scop sesizarea planului real și a celui ireal, stimularea creativității copiilor, exersarea capacității de comunicare.

Rolul și importanța povestirilor – ca activități organizate – constă în valoarea lor cognitivă, etică și estetică, prin care se exercită o puternică înrâuire asupra întregii personalități a copiilor.

Povestirea este folosită atât ca metodă de expunere și comunicare de cunoștințe, cât și ca formă de activitate destinată cunoașterii mediului și dezvoltării vorbirii preșcolariilor.

BIBLIOGRAFIE:

- Boca-Miron, E.; Chichișan, E. și colaboratorii, Documentar metodic pentru activitățile de educarea limbajului la preșcolari, Ed. V&I Integral, București, 2001;
- Bocoș, M., Catalano, H., Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Presa Universitară Clujeană, 2006;
- Ezechil, L., Păiși-Lăzărescu M, "Laborator preșcolar", ghid metodologic, V&I Integral 2001
- S. Breben și colab. "Metode interactive de grup", Ed. Arves, 2006
- Curriculum pentru Educație Timpurie, București, 2019;

Părinte în era digitală

Rezumat: *Internetul a avut și continuă să aibă un impact profund asupra sec. XXI – tehnologia este tot mai prezentă, iar nevoia de a rămâne mereu conectați și timpul pe care îl petrecem interacționând cu dispozitivele electronice crește constant. Este incontestabil faptul că tehnologia joacă un rol esențial în viața noastră - felul în care comunicăm, accesul la informație, resursele disponibile sunt doar câteva dintre modurile în care internetul ne-a influențat pozitiv existența. Impactul tehnologiei nu se răsfrânge doar asupra noastră, ci și asupra copiilor noștri, care cresc, învață și se dezvoltă concomitent cu schimbările produse de revoluția digitală. Aceste schimbări au adus cu sine oportunități multiple de care ei pot beneficia, dar și o serie de riscuri la care pot fi expuși. Având în vedere evoluția societății, este esențial să oferim copiilor noștri un context prielnic și sigur în care aceștia să se dezvolte în concordanță cu realitatea zilelor noastre, fiind în același timp protejați de eventuale pericole.*

Cuvinte cheie: *Internet, dispozitive electronice, parenting digital, media digitală, educația electronică parentală, alfabetismul digital parental.*

Copiii par a fi extrem de intuitivi în a mânui diverse dispozitive, iar multora dintre ei li se pare aproape incredibil atunci când află că lucrurile nu au fost mereu la fel.

Altfel vorbind suntem conectați de la naștere. Iar copilul de astăzi este născut *digital*, cordonul ombilical fiind înlocuit cu un cablu de alimentare. Un studiu de cercetare recent realizat de Institutul de siguranță online al familiei din SUA- “Parentigul în era digitală”- dezvăluie câteva statistici interesante.

Practic toți părinții intervievați (în Maryland) permit accesul liber la electronice copiilor lor: 90% dintre copii au computer, 93% dețin o serie de jocuri video, 88% au telefoane mobile, 81% au tablete, și 70% din părinți au raportat că tot al doilea copil are propriul MP3 player.

Potrivit unui studiu realizat de compania americană AVG, în SUA 92% dintre copii au prezența online de la vârsta de 2 ani.

Este, deci, de mirare că părinții au permis copiilor lor să stea în fața unui ecran înainte de a ține creionul în mână, ridică acest fapt anumite probleme și dileme? **Este de înțeles ca revoluția digitală din ultimele două decenii începe să determine o anume “panică morală” în părinți**

Provocările în parentingul digital provin din convingerea generală că acum este, probabil, singura dată în istorie când copilul știe mai multe decât părinții.

Aceasta părere este, cu toate acestea, discutabilă. O cercetare făcută de PEW (institut de sondare a opiniei publice în SUA) raportează ca 80% dintre părinții ai căror copii sunt între 6- 9 ani cred că știu mai multă tehnologie decât copilul lor. Acest lucru scade la 44% pentru părinții cu copii cuprinși între vârsta de 14-17 ani. Asemenea cifre ar putea fi un rezultat al faptului că părinții ai căror copii sunt între 6-9 ani sunt suficient de tineri având și ei acces la acest val de tehnologie, față de părinții cu copii între 14-17 ani anteriori acestei revoluții. Educația, economia și etnia, de asemenea, joacă un rol important în parenting, cum era de așteptat.

O lume într-o continuă tehnologizare, permite, în același timp accesul tinerilor la resurse și oportunități inestimabile de învățare, dar aduce, de asemenea provocări părinților care includ participarea profitabilă în alfabetizarea digitală, administrarea timpului pe ecran, protecție împotriva infracțiunilor cibernetice, filtrarea adecvată a conținutului, și multe altele. În cadrul parteneriatului părinte-student- profesor, părintii joacă un rol esențial în a-i învăța pe copii forma

corectă de a comunica pe internet în afara sălii de clasă. Toate acestea impun ca părintele să fie “alfabetizat digital”, să spunem așa.

Conștientizarea digitală a părinților nu depinde numai de părinți, fiind bine informați de instrumentele actuale în utilizarea în siguranță a tehnologiei și de angajamentul sau personal de a fi un exemplu.

Așa cum a spus Jun psiholog celebru american “Copiii nu au fost niciodată foarte buni în a asculta pe cei mai în vârstă.” Dacă analfabetismul digital poate cauza un tip de probleme la copii, indulgența părinților în tehnologie poate ridica un set complet și diferit de probleme la fel de grave. Un părinte care trimite în mod constant mesaje va crește un copil care va face la fel. Dar mai subtile, și mai grave sunt efectele psihologice ale unui părinte saturat de tehnologie.

Cu cât utilizarea tehnologiei și a gadgeturilor la părinții singuri crește cu atât va crește și riscul de a fi deconectați social de copii lor, cât și de ei înșiși. Această deconectare ar putea avea efecte grave asupra dezvoltării copilului. Utilizarea tehnologiei de către părinți ca un ajutor a fost în parte alimentată de convingerea imaginată că “afară” este nesigur, cât și de lipsa de timp și de motivație a părinților de a petrece serile cu copii în afara celor patru pereți ai casei.

Parentingul, așa cum se spune adesea, implică oferirea de aripi copilului pentru a zbura și rădăcini pe care să se bazeze.

Parentingul în era digitală este foarte important. Singura cale de a merge înainte implică conștientizare, mai degrabă, decât o fobie, pur și simplu, pentru a asigura o viață totală în care părinții se alătură copiilor printr-un angajament echilibrat nefăcând compromisuri cu privire la capacitatea societății în general, de a se opri și a mirosi trandafirii. Provocările legate de educația în era digitală și de însăși educația digitală apar din convingerea generală că acum este, probabil, singurul moment din istoria omenirii în care copilul cunoaște mai mult decât părintele. O lume bazată pe tehnologie, oferind în același timp accesul tinerilor la resurse neprețuite și oportunități de învățare, aduce, de asemenea, provocări pentru părinți, care includ participarea profitabilă la alfabetizarea digitală, gestionarea timpului de pe ecran, protecția împotriva atacurilor cibernetice și multe altele. Toate acestea necesită ca părintele să fie, la rândul lui, alfabetizat digital, ceea ce presupune luarea deciziilor în cunoștință de cauză și cunoașterea și aplicarea limitelor.

Astăzi, specialiștii și părinții se întrebă dacă tehnologia nu va diminua cumva curiozitatea intelectuală a copiilor și tinerilor, dacă interesul pentru activitățile virtuale nu-l va depăși pe cel pentru interacțiunile sociale, dacă există siguranță în acest spațiu, dacă dezvoltarea copiilor nu este afectată de interacțiunea cu media digitală.

Media digitală este un instrument cultural cu efecte asupra cogniției, fiind un stimul ce modelează arhitectura cerebrală. Atunci când este folosită cu moderație, în conformitate cu nivelul de vârstă și sub supravegherea adultului, aceasta aduce beneficii asupra dezvoltării, în special asupra unor aspecte semnificative din domeniul cognitiv: limbajul, atenția și performanța școlară. Cea mai mare parte din dezvoltarea creierului are loc până la vârsta de 5 ani, circuitele neuronale dezvoltându-se până la această vârstă, pentru ca după aceea să continue să se reorganizeze. Acest proces al dezvoltării se bazează pe o capacitate a neuronilor numită neuroplasticitate. Aceasta descrie maleabilitatea circuitelor neuronale care se pot modifica drept răspuns la experiențele de viață intenționate sau întâmplătoare.

Studii recente demonstrează că expunerea prelungită la ecrane și *device*-uri poate conduce la întâzieri în dezvoltarea limbajului și la probleme de concentrare a atenției.

Atractive prin luminozitate, culori, mișcare și sunet, aceste instrumente digitale pot fi folosite ca înlocuitor al prezenței umane, cu efect negativ asupra cogniției. Având parte de mai puțină interacțiune umană, acești copii pot manifesta întâzieri în dezvoltarea limbajului. Păstrarea echilibrului și menținerea contactului cu prezențe umane determină creșterea capacității de expunere a ideilor și a capacității de înțelegere a lumii reale. Deși volumul vocabularului la vârste mici nu permite exprimarea tuturor ideilor, interacțiunile constante cu alți copii și adulți reprezentativi sunt benefice creșterii capacităților de exprimare a sinelui în mod substanțial.

În ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională, copiii trebuie să-și dezvolte un puternic sentiment al identității, să-și formeze capacitatea de a-și exprima și gestiona emoțiile cu scopul de a crea relații semnificative și de a se implica în mediul înconjurător.

Jocul și joaca, explorarea și comunicarea constituie piatra de temelie a formării timpurii a identității. Tehnologia modernă se poate integra în educația timpurie a copilului cu condiția să fie interactivă și să nu ocupe totalmente timpul jocului real. Informația este putere, iar puterea, ca o balanță, se poate înclina în ambele sensuri.

Adulții analfabeți din punct de vedere digital pot să fie suficient de naivi încât să nu ia în considerare riscurile sau avantajele.

O altă abilitate importantă pentru educația electronică parentală este *know-how-ul* și angajamentul de a gestiona activitățile tehnologice ale copilului. Aceasta include cunoașterea și/ sau moderarea duratei, conținutului și calității implicării digitale a copilului. Toți cei trei factori sunt subiectivi și sunt o funcție a temperamentului copilului, gradului de implicare a părinților și natura societății căreia îi aparțin. Pentru participarea adulților la educația digitală este foarte important ca părintele și școala să aibă o interacțiune activă și canale de comunicare deschise, astfel încât părintele să înțeleagă în mod clar orientările tehnologiei școlare și ale clasei, să știe cum și ce tipuri de tehnologie sunt utilizate în clasă și dacă este posibil, să obțină instrumentele necesare pentru a completa educația în clasă. Conștientizarea digitală parentală conține nu numai o bună informare cu privire la instrumentele disponibile copiilor pentru utilizarea sigură și eficientă a tehnologiei, dar și angajamentul său personal de a conduce prin exemplu.

Dacă analfabetismul digital parental poate provoca un tip de probleme copiilor, utilizarea excesivă de tehnologie de către părinți poate ridica un set complet diferit de probleme, dar la fel de serioase. Efectele psihologice ale părinților saturați de tehnologie sunt mai subtile și mai grave. Utilizarea crescândă a tehnologiei și a gadget-urilor de către părinți, se transformă într-un risc real de a se deconecta social de copiii lor, de alte persoane, de natură și, deseori, de ei înșiși. Această deconectare poate avea efecte grave asupra dezvoltării copilului.

Părinții au sarcina de a-și îndruma copiii spre o dezvoltare sănătoasă, fiind necesar să conceapă abordarea tehnologiei digitale prin accentuarea dezvoltării fizice, cognitive și socio-emoționale.

BIBLIOGRAFIE

1. Ionescu, M, Anghelescu, C, Boca, C, Herseni, I., Popescu, C., Statva, E., Ulrich, C., Novach, C (2010) - Repere ale creșterii și dezvoltării copiilor de la naștere la 6/7 ani;
2. Piaget, J. (2004), Psihologia copilului, Ed. Cartier.
3. Verza, E., (1981). Psihologia vârstelor. București: EDP
4. Vîgotski, L.S.(1971-1972) Opere psihologice alese. Gândire și limbaj. Vol.2., București: Editura Didactică și Pedagogică

Rolul profesorului /educatorului în sistemul de învățământ

În societatea contemporană profesorul în general, și profesorul pentru învățământul preșcolar, în special, reprezintă un reper pentru copiii pe care îi formează, aflați, indiferent de vârstă, în plin proces de dezvoltare. Îndeosebi la vârstele mici, însă, aceștia au nevoie de o persoană care să se pună la dispoziția lor, ajutându-i astfel, în permanență, să-și satisfacă nevoile și să se simtă în siguranță. Educatorul este specialistul care este necesar să dețină capacitatea de a empatiza cu preșcolarii, de a-i înțelege pe aceștia, de a le intui nevoile și interesele; toate acestea în vederea stimulării lor, în mod corespunzător, din toate punctele de vedere (cognitiv, afectiv-atitudinal, psihomotric), în vederea unei bune integrări a acestora în societate. Pur și simplu acesta trebuie să-l învețe pe copil, înainte de toate, cum să își construiască instrumente de "supraviețuire" și, în nici un caz, să i le dea "de-a gata". Poate îndeplini acest deziderat, destul de facil, comunicând cu preșcolarul, aflând ce crede acesta despre anumite lucruri, învățându-l să rezolve situații noi, acordând încredere soluțiilor pe care el le identifică. Un preșcolar, respectiv un elev, pregătit pentru un viitor imprezibil este un obiectiv care are la bază un fundament important: un profesor foarte bun.

În acest sens, cercetătorii au încercat să identifice, de-a lungul timpului, cele mai importante variabile pentru conduita instructiv-educativă a unui profesor bun, competent, eficient. Astfel, în literatura de specialitate contemporană se fac referiri la o serie de variabile care pendulează la intersecția dintre planul intrapersonal și cel interpersonal; identificându-se printre cele mai importante trăsături, următoarele: *empatia, comunicativitatea, creativitatea, orientarea psihosocială altruistă și reflexivitatea* (Frumos, 2011, p. 23).

În aceeași ordine de idei, după Rene Hubert principala calitate a profesorului este *vocația pedagogică* exprimată în *a te simți chemat, ales pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini*; vocației pedagogice fiindu-i caracteristice, conform aceleiași autoare trei elemente: *iubirea pedagogică, credința în valorile sociale și culturale și conștiința responsabilității față de copil, față de patrie, față de întreaga umanitate* (Hubert, 1965 apud Sălăvăstru, 2004, p. 151).

În ceea ce privește *competențele-cheie* care ar fi necesar să le fie formate cadrelor didactice în contextul lumii contemporane și a provocărilor cu care acestea se confruntă, atât din punct de vedere personal, cât și din punct de vedere profesional, considerăm că ele s-ar putea concentra pe:

- procesarea informației și abilitatea de a lucra cu tehnologia și informațiile într-o manieră eficientă;
- capacitatea de a lucra într-o manieră eficientă și constructivă cu toți "actorii" din mediul educațional, și nu numai, precum: elevii, colegii, partenerii educaționali școlari și ne-școlari;
- abilitatea de a lucra cu și în societate, la niveluri diferite de complexitate și de exprimare: local, regional, național, european și chiar mondial.

Este important să menționăm și faptul că, în zilele noastre, învățământul solicită o investire profundă, atât cognitivă, cât și afectivă. De cele mai multe ori, relația cadrelor didactice cu preșcolarii este predominant afectivă. Preșcolarii dezvoltă, alături de strategii cognitive de acțiune, strategii afective. Implicarea lor în activitățile educative din grădiniță depășește cadrul relațional, fiind dublată de afectivitate. Pentru exercitarea profesiei didactice sunt necesare competențe de ascultare, de comunicare, de gestionare a conflictelor, de cooperare profesională – toate având o dimensiune emoțională evidentă. Un aspect important al competențelor emoționale ale profesorului constă în capacitatea acestuia de a stimula și dezvolta capitalul emoțional al preșcolarilor cu care lucrează. În calitatea sa de facilitator, profesorul trebuie să fie empatic, să aibă dorința de a accepta și a înțelege preșcolarul și nevoile sale. Carențele în sfera competențelor emoționale ale cadrului didactic pot diminua performanțele lui și ale educabililor (Păun, 2017, p. 152-153).

Totodată, în societatea contemporană, pe lângă rolul tradițional, de transmitere a cunoașterii; este necesar ca profesorul să dețină și acele competențe necesare pentru proiectarea și punerea în act a unor situații de învățare care să presupună trecerea de la transmiterea cunoașterii la construirea cunoștințelor de către educabili. Astfel, noi responsabilități îi revin cadrului didactic și în privința gestiunii grupei de preșcolari, în ceea ce privește crearea unor contexte care să faciliteze socializarea dintre aceștia, în crearea și realizarea de parteneriate comunitare (cu părinții, cu diferite organizații, cu instituții din comunitate, etc.). Profesorul trebuie să abandoneze singularitatea și izolarea "tradițională" din instituția de învățământ în care își desfășoară activitatea și să-și lărgească repertoriul de activități spre comunitate.

Profesia didactică a fost, este și va rămâne structura de rezistență a oricărui sistem social ce se dorește a fi eficient, sănătos. Acest fapt se datorează, în primul rând, rolului pe care îl joacă munca de zi cu zi a educatorului la catedră pentru viitorul oricărei țări, a oricărei societăți. Truda acestuia este ca care contribuie la formarea de specialiști în toate celelalte domenii profesionale, fără de care nici o națiune nu ar putea să se dezvolte în mod corespunzător. Întrucât lumea în care trăim se află, însă, într-o permanentă schimbare, evoluție, transformare, cadrul didactic/educatorul este cel care se confruntă mereu cu noi provocări și semnificații, pe care le impune sistemul de învățământ, în ansamblul său. Cadrul didactic reprezintă, totodată, vectorul principal al dinamicii educaționale, fiind principalul responsabil pentru modul în care potențialul și aspirațiile fiecărui preșcolar în parte se transformă în succes școlar/educațional. Astfel, este datorită acestuia să găsească cele mai bune strategii, pentru a valorifica la maxim capacitățile preșcolărilor cu care lucrează, și de a colabora cu părinții, pentru a crea în cadrul grupei sale un climat educațional propice dezvoltării. Nu trebuie să pierdem, însă, din vedere faptul că educatorul este și el un om, care aduce în centrul activității sale profesionale propriile caracteristici, propriile puncte forte, dar și propriile slăbiciuni; devenind ”un întreg univers în mișcare”, o lume întreagă ce este necesar să fie descoperită și valorificată, la rândul său, în vederea obținerii unui nivel cât mai crescut de eficiență al demersului instructiv-educativ din sistemul de învățământ actual.

Bibliografie :

1. Frumos, L. (2011), *Competența sociorelațională a cadrelor didactice și performanțele elevilor – teză de doctorat*, Iași.
2. Neacșu, I. (2002), *Empatia și modelarea competențelor pentru profesia didactică – perspectivă psihoeducațională*. În E. Păun & D. Potolea. *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative* (p. 85 - 107). Iași: Editura Polirom
3. Păun, E., Iucu, R. B., Șerbănescu, L. (2008), *Statutul profesional al cadrului didactic – statut-roluri, competențe, standarde, personalitate, formare continuă, evaluare, autoevaluare*. În D. Potolea, I. Neacșu, R. B. Iucu & I.-O. Pânișoara (coord.) *Pregătirea psihopedagogică – manual pentru definitivat și gradul didactic II*(p. 426 - 449).Iași: Editura Polirom.
4. Păun, E. (2017), *Pedagogie – provocări și dileme privind școala și profesia didactică*, Iași: Editura Polirom.
5. Sălăvăstru, D. (2004), *Psihologia educației*, Iași: Editura Polirom.

Inovație și creație în activitatea didactică

În societatea contemporană, cu schimbări rapide și efecte imediate, educația și învățământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovație și creație în activitatea didactică.

Obiectivul general este acela de a promova creativitatea ca factor cheie în dezvoltarea competențelor personale, antreprenoriale și sociale prin învățarea pe tot parcursul vieții dar și de a găsi strategii moderne folosite pentru asigurarea unei educații de calitate în învățământ.

Pentru elevi, școala viitorului trebuie să promoveze o educație de calitate și să fie axată pe valori în care elevii să creadă, în care să se regăsească, îndeplinind două condiții, fundamentale din punctul lor de vedere: școala viitorului trebuie să le placă și să fie eficientă.

Prioritatea învățământului o constituie informatizarea, softul educațional, reprezentat de programele informatice special dimensionate în perspectiva predării unor teme specifice, ceea ce reprezintă o necesitate evidentă. Utilizarea calculatorului în procesul instructiv-educativ facilitează realizarea scopurilor didactice și idealurilor educaționale. Calculatorul nu este utilizat pentru a înlocui activitatea de predare a cadrului didactic, ci pentru a veni tocmai în sprijinul predării, ajutându-l astfel să-și îndeplinească mai bine funcția sa didactică fundamentală. Programul de calculator poate deveni un suport important pentru o predare eficientă. Formarea capacității de a utiliza calculatorul, de a folosi internetul este benefică elevilor, atât în activitatea școlară cât și în cea extrașcolară, în plan cognitiv cât și psihic, prin relaționarea cu lumea oferită de aceste instrumente de lucru ale mileniului al III-lea.

Promovarea sănătății și a stării de bine a elevului determină de asemenea o dezvoltare optimă din punct de vedere somatic, fiziologic, mintal, emoțional, social și spiritual. Este foarte important ca în formarea unui stil de viață sănătos pentru școlari să se pună accent pe :

- autocunoașterea și construirea unei imagini pozitive despre sine;
- comunicare și relaționare interpersonală;
- controlul stresului;
- dezvoltarea carierei profesionale ;
- prevenirea accidentelor și a comportamentelor cu risc pentru sănătate;
- prevenirea atitudinii negative față de sine și viață.

În abordarea creativității în procesul educațional, elevul trebuie încurajat să gândească independent, să își asume riscuri și responsabilități în demersul său spre formare intelectuală. Evaluarea pentru asigurarea calității și rezultatele obținute trebuie să ne lărgească perspectiva asupra situației reale din școli, să identifice nivelul de pregătire al elevilor și să ne ajute să descoperim componentele ce au nevoie de sprijin în dezvoltare.

Un obiectiv important ce ar trebui stabilit pentru anii următori este de a dezvolta un indicator internațional al capacității de a învăța, toate acțiunile bazându-se pe cercetarea științifică. Învățământul modern are ca sistem de referință competențele generale și specifice pe care trebuie să le dobândească cel ce învață – elevul – pe parcursul și la finele unui ciclu de instruire, al unui an de studiu etc. Centrarea pe competențe reprezintă o preocupare majoră în triada predare-învățare-evaluare.

Noua imagine a profesorului trebuie stabilită prin luarea în considerare a tuturor abordărilor de până acum, de la conceperea ca distribuitor de recompense sau ca sursă de informații, până la cea de „manager al învățării”. Pentru fiecare profesor sunt fundamentale două roluri, cel de manager și cel de evaluator.

Procesul instructiv-educativ trebuie astfel conceput și desfășurat, încât să-i convingă pe elevi să prețuiască propria moștenire națională, să primească contribuțiile originale ale oricărei națiuni la civilizația modernă, pregătind atât elevii, cât și dascălii să înțeleagă valoarea diversității și a independenței de spirit. Educația este factorul hotărâtor al dezvoltării psihoindividuale a persoanei. Ea sistematizează și organizează influențele mediului, dezvoltă personalitatea.

Creativitatea, în termeni generali, este un proces mental care permite generarea de idei și concepte noi sau asocieri originale între concepte și idei deja existente. Lumea modernă pune accentul pe folosirea mai

eficientă a cunoașterii și a inovației. Este necesară extinderea abilităților creatoare ale întregii populații, mai ales ale acelor care le permit oamenilor să se schimbe și să fie deschiși față de idei noi într-o societate diversă din punct de vedere cultural, bazată pe cunoaștere.

Obiectivul principal este promovarea unor abordări inovative și creative în diferite domenii de activitate. Educația și formarea profesională sunt factori decisivi pentru realizarea acestui lucru. Activitățile ar trebui să se concentreze pe crearea unui mediu favorabil pentru creativitate și inovație și să stimuleze o strategie pe termen lung. Ar trebui, de exemplu, să se pună accent pe o gamă largă de subiecte, precum matematica, știința și informația și alte tehnologii.

Noul mileniu aduce noi cerințe educaționale care impun noi metode, altele decât cele folosite până acum. O importanță majoră în pregătirea elevilor pentru noile cerințe, o au cele trei forme ale educației și anume:

- educația formală însemnând învățare sistematică, structurată și gradată cronologic, realizată în instituții specializate de către un personal specializat;
- educația nonformală constând în activități educative desfășurate în afara sistemului formal de învățământ de către diferite instituții educative;
- educația informală care se referă la experiențe de învățare spontană, cotidiană, existențială, desfășurate în medii culturale care nu au educația ca scop principal.

Criteriul de calitate aplicat educației are un rol foarte important deoarece măsurile propuse pentru a promova creativitatea și capacitatea pentru inovare vor fi adaptate fiecărei etape din cadrul învățării continue. Focalizată pe unitatea de învățare, evaluarea ar trebui să asigure evidențierea progresului înregistrat de elev în raport cu sine însuși pe drumul atingerii obiectivelor prevăzute în programă. Este important să fie evaluată nu numai cantitatea de informație de care dispune elevul, ci, mai ales, ceea ce poate el să facă utilizând ceea ce știe sau ceea ce intuiește.

Fiecare activitate de evaluare a rezultatelor școlare este însoțită de o autoevaluare a procesului pe care profesorul l-a desfășurat cu toți elevii și cu fiecare elev în parte. Astfel poate fi descris nivelul de formare a competențelor pentru fiecare elev și pot fi stabilite modalități prin care se pot regla, de la o etapă la alta, activități de învățare-formare a elevilor, în mod diferențiat.

De o importanță deosebită este realizarea unui echilibru dinamic între evaluarea scrisă și evaluarea orală; aceasta din urmă, deși presupune un volum mare de timp pentru aprecierea tuturor elevilor și blocaje datorate emoției sau timidității, prezintă avantaje deosebite, precum: realizarea interacțiunii elev-profesor; demonstrarea stadiului de formare a unor competențe prin intervenția cu întrebări ajutătoare, demonstrarea comportamentului comunicativ și de interrelaționare al elevului etc. De asemenea, este necesară folosirea cu o mai mare frecvență a metodelor de autoevaluare și de evaluare prin consultare, în grupuri mici, vizând verificarea modului în care elevii își exprimă liber opinii proprii sau acceptă cu toleranță opiniile celorlalți, capacitatea de a-și susține și motiva propunerile etc.

Managementul clasei este un domeniu de cercetare în științele educației care studiază atât perspectivele de abordare ale clasei de elevi cât și structurile dimensionale ale acesteia, în scopul facilitării intervenției cadrului didactic în situații de criză micro-educațională și a evitării consecințelor negative ale acesteia.

Trebuie pus accent pe dimensiunile managementului clasei :

- dimensiunea ergonomică – se referă la dispunerea mobilierului, vizibilitatea, amenajarea sălii de clasă ;
- dimensiunea psihologică - se referă la cunoașterea, respectarea și exploatarea particularităților individuale ale elevilor ;
- dimensiunea socială – se referă la clasă ca și grup social ;
- dimensiunea operațională - se referă la instrumentele operaționale care sunt recompensele și pedepsele;
- dimensiunea inovatoare – se referă la cunoașterea practicii educaționale la un moment dat, cunoașterea tendințelor și tradițiilor activităților educaționale vizate, cunoașterea orizonturilor de așteptare ale elevilor;
- dimensiunea normativă – se referă la norme, ansambluri de reguli care reglementează desfășurarea unei activități educaționale.

O importanță deosebită în inovația și creația în activitatea didactică o au rolurile manageriale ale cadrului didactic: de planificare (planifică activitățile cu caracter instructiv-educativ); de organizare (organizează activitățile clasei); de comunicare (comunică idei, cunoștințe, ascultă efectiv, oferă feedback,

stabilește canalele de comunicare); de conducere (conduce activitățile cu elevii , desfășurate în clasa și în afara ei) ;de coordonare (sincronizează obiectivele individuale cu cele comune clasei, contribuind la întărirea grupului și formării echipelor de lucru); de îndrumare (prin intervenții punctuale adaptate unor situații specifice, recomandări); de motivare (prin întăriri pozitive, prin utilizarea aprecierilor verbale și non-verbale în sprijinul consolidării comportamentelor pozitive); de consiliere (de orice tip, în probleme personale sau legate de școală); de control (în scopul cunoașterii stadiului în care se află activitatea de realizare a obiectivelor și nivelul de performanță); de evaluare (măsura în care scopurile și obiectivele au fost atinse).

Pentru a susține creativitatea, predarea declarativă, de tip clasic, trebuie depășită și înlocuită cu metode care pun accent pe explorare, pe descoperire, pe încurajarea gândirii critice a elevului, pe participarea activă a acestuia la formarea și dezvoltarea sa intelectuală.

În viziunea metodologilor moderne, demersul didactic se concentrează pe elev și are în vedere transformarea acestuia din “obiect” al procesului didactic în “subiect activ” al propriei deveniri. Modelul de proiectare a activității didactice are în vedere trecerea de la centrarea pe conținut la centrarea pe activitatea elevului, care presupune deplasarea accentului în activitatea didactică. Ar trebui să se țină cont de toate formele de inovație socială și antreprenorială. De asemenea, ar trebui să se acorde atenție creației artistice și noilor abordări în domeniul culturii.

Bibliografie:

1. Alois Gherguț,- “Management general și strategic în educație”, Ed. Polirom, Iași, 2007;
2. Ionescu M., Radu I.-” Didactica modernă”, Ed. Dacia, Cluj – Napoca, 2001;
3. I.Cerghit – “Sisteme de instruire alternative”, Aramis, Bucuresti, 2002.

Educația românească în societatea cunoașterii

„Educația are dificila misiune de a transmite o cultură acumulată de secole, dar și o pregătire pentru un viitor, în bună măsură, imprevizibil”

(Jacques Delors)

Astăzi, problema educației este abordată în strânsă legătură cu problematica lumii contemporane, lume ce se caracterizează prin multiple transformări, prin schimbări în toate domeniile, determinate de progresele în domeniul științei și tehnicii, proliferarea informației, evoluția trebuințelor spirituale și materiale ale oamenilor. Dar, totuși, să nu uităm că omenirea se mai caracterizează prin cerințe și aspirații specifice. Actualmente, educația este o problemă prioritară. Toți cei care văd limpede evoluția ființei umane, a ființei raționale, a omului modern, a umanității, în ansamblul ei, ei plasează în centru educația.

Educația pentru societatea cunoașterii reprezintă forma actuală a educației intelectuale, răspunsul educației la provocările societății cunoașterii. O societate în care cunoașterea are rolul determinant, dar nu este cunoaștere în sine ci pentru sine și pentru societate, în care cunoașterea este orientată valoric, este societatea cunoașterii. Orientarea valorică a cunoașterii se referă la selecția valorilor economice, politice, științifice, tehnice, culturale, după criteriile stabilite de comunitățile respective, potrivit intereselor comune, cu scopul propășirii societății în ansamblul ei. Astăzi, mai mult ca oricând, școala trebuie să devină o instituție formativă, în care primordiale sunt nevoile copilului și nu structuri rigide, la care acesta ar trebui să se adapteze. Școlii, ca principal agent educativ, îi revine rolul de a înarma tinerii cu simț critic, cu capacitatea de a înțelege și răspunde adecvat diverselor provocări din partea societății, de a deveni tot mai mult agenți ai propriei formări, care să-și organizeze, să-și structureze singuri cunoașterea, să descopere singuri, având formată judecata și responsabilitatea viitoare.

Societatea cunoașterii reprezintă mult mai mult, deoarece asigură o diseminare fără precedent a cunoașterii către toți cetățenii prin mijloace noi, folosind cu prioritate Internetul, cartea electronică și metodele de învățare prin procedee electronice (e-learning), urmărește extinderea și aprofundarea cunoașterii științifice și a adevărului despre existență, este singurul mod prin care se va realiza o societate sustenabilă din punct de vedere ecologic și va fi o nouă etapă în cultură. Societatea cunoașterii asigură bazele unei viitoare societăți a conștiinței, a adevărului, moralității, creativității și spiritului. În cadrul societății cunoașterii au loc interacțiuni între diferite teorii științifice și teorii ale cunoașterii. Din punct de vedere al cercetării științifice, are loc înlocuirea cercetării cantitative cu cercetarea calitativă, un demers de explorare și înțelegere a unei problematice sociale sau umane, în vederea construirii unei imagini complexe și holiste.

La nivelul curriculum-ului, noile abordări încearcă să rezolve armonizarea diferitelor tipuri de educație (formală, nonformală, cognitivă, intelectuală, noile educații, alternativele educaționale), scindarea și separarea disciplinelor (monodisciplinaritatea, pluridisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea), sinergia câmpurilor disciplinare.

Trecerea de la cunoașterea ca un ansamblu de cunoștințe, informații, date, la cunoaștere ca un ansamblu de competențe - „a ști să faci/ să acționezi”- determină o mutare de accent în educație, de la expunerea „ex-cathedra” la învățarea prin experiență/ prin practică, de la transmiterea și memorarea de informații, la formarea de abilități, capacități, competențe. Accesul la cunoaștere este un aspect esențial al unei societăți a cunoașterii. Cadrele didactice și formatorii sunt actori-cheie în orice strategie care are în vedere stimularea și dezvoltarea unei societăți și economii. Având în vedere rolul cadrelor didactice în societatea cunoașterii, se impune sprijinirea corespunzătoare a cadrelor didactice și formatorilor, definirea competențelor, incluzând aici competente metodologice, competențe de comunicare și relaționare, competențe de evaluare a elevilor, competențe psiho-sociale, competențe tehnice și tehnologice precum și competențe de management al carierei. Apare nevoia formării unor indivizi capabili, în primul rând, să analizeze situațiile concrete, noi, și să răspundă adecvat utilizând capacități de gândire logică, de rezolvare de probleme, de gândire critică, de gândire divergentă etc. Trebuie formate deprinderi de învățare continuă,

capacități de adaptare la noile situații. Rolul profesorului este de a crea situații de învățare în cadrul cărora elevul își conștientizează demersurile de învățare, rezultatele, neajunsurile și își perfecționează continuu activitățile de învățare; aceste abilități se educă, se învață, se exersează încă din primii ani de școală.

Învățământul modern este centrat pe capacități și competențe; nu trebuie să abuzăm de memorie, dar trebuie să cerem o memorizare de tip logic. Scopul educației este dezvoltarea fiecărui individ pentru a-și putea valorifica potențialul propriu.

Școala trebuie să formeze competențe, nu doar să transmită informații. Așa cum nu poți stabili un traseu până nu definești clar punctul unde trebuie să ajungi, tot la fel nu poți stabili un curriculum, fără să stabilești clar competențele care trebuie formate și dezvoltate: competențe de comunicare în limba maternă și în una sau două limbi de circulație internațională; competențe fundamentale de matematică, științe și tehnologie; competențe digitale (de utilizare a tehnologiei informației pentru cunoaștere și rezolvarea de probleme); competențe axiologice sau de valorizare (necesare pentru participarea activă și responsabilă la viața socială); competențe pentru managementul vieții personale și al evoluției în carieră; competențe antreprenoriale; competențe de expresie culturală; competențe de a învăța pe tot parcursul vieții.

Curriculumul va fi derivat din aceste competențe, manualele vor fi evaluate în funcție de capacitatea lor de a promova aceste competențe, profesorii vor preda în funcție de măsura în care le dezvoltă, iar elevii în funcție de măsura în care au dobândit competențele menționate la niveluri specifice pentru fiecare ciclu de studiu.

Primul lucru care trebuie făcut într-o societate unde ritmul rapid al schimbărilor ne presează din toate direcțiile, este acela de a-i reda educației locul central

BIBLIOGRAFIE:

Cucoș, C. Pedagogie, ediția a II-a, rev și adăug. Iași, Editura Polirom, 2006.

Dogaru-Ulieru, V., Drăghicescu, L., Educație și dezvoltare profesională, Fundația-Editura Scrisul Românesc, 2011.

Activitățile outdoor posibilități și modalități de organizare cu preșcolarii-

„ În cadrul educației în aer liber accentul în ceea ce privește obiectul de învățare este plasat pe relații referitoare la resursele umane și naturale” **Simon Priest**

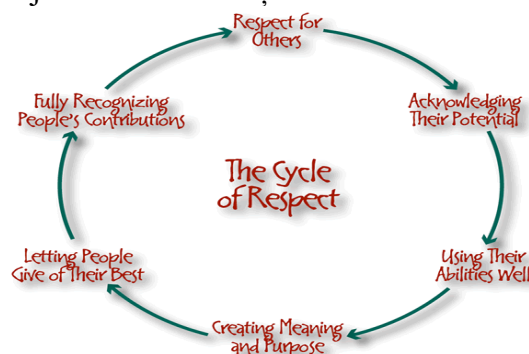
Educația outdoor este un concept relativ nou în contextul educativ românesc, însă ea începe din ce în ce mai mult să capteze interesul actorilor educaționali din sistemul de învățământ formal. Există numeroase accepțiuni pentru termenul de educație outdoor, însă pentru a da o definiție mai simplă putem spune că această formă de educație se bazează pe învățarea în aer liber. Termenul de educație outdoor poate include educația pentru mediu, activități recreative, programe de dezvoltare personală și socială, drumeții, aventură, etc.

Obiectivele generale ale educației outdoor sunt:

- Dezvoltarea abilităților socio-personale: îmbunătățirea spiritului de echipă, îmbunătățirea relațiilor sociale, dezvoltarea competențelor de conducere, etc
- Dezvoltarea abilităților de management: organizare, coordonare, evaluare, atât a celor care o aplică, cât și elevilor.

Un aspect important al educației outdoor este acela că răspunde atât nevoilor de bază ale individului, cât și celor care îl particularizează în grupul din care face parte:

- **Nevoia de a fi respectat** – derularea de diferite activități în aer liber încurajează copilul să se simtă în largul său, astfel el va fi mult mai deschis, va comunica, își va exprima propriile opinii, se va simți băgat în seamă și va simți că deciziile sale contează pentru ceilalți; elevii pot fi consultați cu privire la diferite jocuri sau activități.

- **Nevoia de a fi responsabil** – activitățile outdoor permit copilului oportunitatea de a primi diferite sarcini, responsabilități pentru atingerea scopului propus (spre exemplu dacă se optează pentru o activitate de ecologizare, un copil poate primi sarcina de a curăța pomii, un altul sarcina de a uda florile, important este însă, ca prin comunicarea cu copilul, profesorul să-i transmită acestuia sentimentul că prin ceea ce întreprinde el, mediul va fi mai curat, astfel el va conștientiza că are o responsabilitate față de protejarea mediului).

- **Nevoia de a fi activ** – implicarea în diferite activități sportive, jocuri, plimbări tematice, aduce numeroase beneficii dezvoltării fizice, psihice ale copilului. Jocul fiind activitatea fundamentală a copilului este important ca toți copiii să fie stimulați în mod constant să se joace, să alerge, să participe la diferite activități în mod activ.

- **Nevoia de a fi inclus social** – poate cea mai importantă caracteristică a educației outdoor este aceea că este o modalitate de succes de a depăși unele dificultăți ale copilului (psihice, fizice, sociale, emoționale sau economice), astfel încât acesta să fie inclus social, să simtă că aparține unei comunități; se consideră ca mediul din interiorul grupei este mai degrabă unul competitiv, în timp ce cel din afara clasei este unul suportiv, care permite copiilor să se exprime, să se relaționeze cu ceilalți, să colaboreze.

- **Nevoia de a se simți în siguranță** – interiorul clasei este mult mai sigur pentru copii, în timp ce mediul exterior implică diferite riscuri și situații neprevăzute care pot avea efect negativ. Educatorul trebuie să identifice posibilele riscuri care pot să apară și să conceapă un plan de management al riscului, întrucât este un aspect deosebit de important care i-a făcut pe unii specialiști în domeniu să neghe utilitatea utilizării educației outdoor.

Învățământul preșcolar poate fi considerat precursor al educației outdoor, având în vedere că activități formale, informale și nonformale se desfășoară în afara grădiniței dintotdeauna. Excursiile, plimbările în aer liber, vizitele la muzee au fost mereu prilej de transmitere către copii de informații, priceperi și deprinderi, niciodată nefiind organizate doar de dragul de a fi organizate.

Iată o activitate

DETECTIVII NATURII

Este o activitate dinamică în care învățarea prin descoperire este la ea acasă. Sunt necesare lupe pentru cercetare și multă voie bună. Copiii vor ieși în curtea grădiniței înarmați cu lupe și vor avea la îndemână un panou (carton) pe care vor nota observațiile. Vor observa cu lupele insecte, solul, plante.

NUMERE ÎN NATURĂ

Căderea frunzelor în anotimpul toamna este un bun prilej pentru activități de învățare profund distractive pentru copii. Copiii pot:

- să adune frunze;
- să adune frunze după diferite criterii: mărime, formă, culoare;
- să sorteze frunze după diferite criterii: mărime, culoare, formă;
- să numere frunze;
- să raporteze numărul la cantitate și invers;
- să observe copaci și să le determine caracteristicile după grosime, înălțime, etc;
- să execute diferite exerciții fizice în condiții diferite față de sala de sport.

Printre frunzele căzute se amestecă frunze cu cifre și se solicită copiii să execute diferite sarcini. Între acțiunile cu caracter științific, pentru deconectare se execută diferite sarcini specifice domeniului psiho-motric.

„Pe copil îl educă tot ce îl înconjoară: câmpul, pădurea, râul, marea, munții, rândunelele, cucul. Faceți tot posibilul ca și copiii dumneavoastră să iubească tot ce-i înconjoară, pentru că fără dragostea față de natură și animale omul nu poate să simtă din plin, ceea ce numim, cu cel mai minunat dintre cuvinte – VIAȚA.”

Bibliografie:

C. MIHĂESCU *** (2008), *Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani)*. București: M.E.C.T;

Breben, S./ Gongea, E./ Ruiu, G./ Fulga, E. (2002), *Metode interactive de grup – ghid metodic*. București: Ed. Arves;

Rolul educației nonformale în dezvoltarea personalității elevilor

Schimbările rapide din societatea contemporană și, mai ales, din mediile de comunicare, au lărgit sfera educației școlare de la educația economică, educația pentru participare și democrație, educația pentru mediul înconjurător și sănătate, educația pentru pace și cooperare până la educația pentru comunicare și timp liber, prin completarea ei cu educația nonformală sau extrașcolară și educația informală prin mass-media.

Educația nonformală accentuează importanța educației care se petrece dincolo de cadrul formal al sistemului de învățământ, fie că se desfășoară în alte spații decât cele ale școlii, fie că se realizează prin activități care nu fac obiectul curriculumului școlar, dar care răspund nevoilor și intereselor de cunoaștere și de dezvoltare ale unui grup. Valorizarea educației nonformale apare ca urmare a faptului că sistemul educațional formal se adaptează într-un ritm prea lent la schimbările socio-economice și culturale ale lumii în care trăim. De aceea, sunt întrevăzute și alte posibilități de a-i pregăti pe copiii/ tinerii/ adulții să răspundă adecvat la schimbările societății. Aceste ocazii de învățare pot proveni nu doar din învățământul formal, ci și din domeniul mai larg al societății sau din anumite sectoare ale acesteia.

Avantajul educației nonformale este că se poate realiza în paralel cu sistemele principale de educație, fără să împiedice în vreun fel integrarea altor tipuri de educație obligatorii sau facultative.

În România, educația nonformală sau extrașcolară a copiilor și tinerilor este o acțiune organizată și desfășurată în afara clasei, în palatele și cluburile elevilor, centre culturale sau alte instituții prin activități și cercuri de profil. Aceasta este integrată în sistemul educațional, oferindu-le copiilor posibilități de selectare, interpretare și utilizare a informației.

Prin toată activitatea desfășurată, aceste instituții urmăresc realizarea unui climat propice învățării și educării elevilor înscriși la activitățile pe care le oferă. Prin conceperea programelor minimale curriculare și extracurriculare, prin planificarea judicioasă a ofertei și alocarea unui număr de ore pentru dezvoltarea competențelor specifice fiecărei activități propuse, prin conceperea și derularea unor proiecte la nivel județean, regional, național și internațional, aceasta formă de educație își propune să aducă un plus de valoare (prin însușirea de cunoștințe, valori și atitudini, dezvoltarea și descoperirea talentelor) oferind o alternativă complementară școlii, posibilitatea recompensării spirituale a activității depuse de factorii implicați în actul educațional, dar și organizarea de activități care să vină în sprijinul nevoii de formare a adulților-părinți și cadre didactice.

Conținutul și formele de realizare a educației nonformale sunt diferite de cele ale educației formale, punând accentul în primul rând pe dezvoltarea personalității elevului. Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Activitățile propuse nu au caracter obligatoriu, oferind astfel posibilitatea cursanților să aleagă din oferta propusă ceea ce le place și îi reprezintă; elevii sunt implicați în proiectarea, organizarea și desfășurarea activităților; nu se face o evaluare prin note; pune în valoare aptitudinile și interesele copiilor și tinerilor; facilitează promovarea muncii în echipă și a unui demers pluri și inter-disciplinar; scoate din educație funcția de predare, lăsând loc funcției de învățare.

În scopul dezvoltării unei personalități complexe a copiilor și tinerilor este de dorit ca profesorii să arate interes față de preocupările lor din afara cadrului educațional formal și să găsească modalități și căi de valorificare a acestora. Astfel, aceștia vor fi stimulați să aducă, în procesul învățării formale, propriile experiențe de învățare acumulate în comunitatea mică a familiei, a prietenilor, a unui grup care împărtășește hobby-uri sau interese comune. Pe lângă faptul că aceștia ar trebui să știe cum să valorifice diversele experiențe de învățare ale elevilor provenite din educația nonformală, profesorii ar trebui să găsească căi de a-și valorifica propriile experiențe de învățare din afara învățării formale, pentru a dinamiza și a eficientiza procesele didactice pe care le construiesc.

De aceea, în cadrul desfășurării activităților educative nonformale, elevii sunt solicitați, la începutul studierii unei teme noi, să împărtășească colegilor ceea ce știu în legătură cu tema respectivă, cum și de unde au aflat despre un autor, un eveniment istoric, o zonă geografică, un experiment științific, etc. Pe parcursul

abordării unei teme, elevii sunt solicitați să relateze propriile experiențe de învățare nonformale sau informale care sunt asociate cu noile achiziții (ce au observat într-o excursie/ vacanță la munte referitor la flora și fauna specifică acestei zone, în ce filme sau cărți văzute sau citite de ei au aflat ceva nou despre tema abordată etc.). Elevii sunt încurajați să demonstreze, prin achiziții dobândite prin educația nonformală sau informală (din diverse domenii: muzică, dans, sport, creații literare, creații plastice, filme, colecționarea de timbre, roci etc.), să facă asocieri între ceea ce știu / știu să facă și ceea ce tocmai au învățat, să nuanțeze cunoașterea unei teme, apelând la experiențele lor de învățare, altele decât cele provenite din educația formală;

Elevii sunt încurajați să ofere exemple de învățare provenite din familie sau din cercul de prieteni, relevante pentru înțelegerea profundă a temei abordate în clasă. Elevii sunt încurajați de profesor să reflecteze asupra modului în care valorifică noile cunoștințe, deprinderi, atitudini, interiorizate în activitățile lor cotidiene în cadrul educației formale.

Efecte scontate: elevii se simt valorizați, capătă încredere în ei, învață să comunice cu ceilalți, au șansa de a învăța în mod autentic și profund, din mai multe perspective despre o temă, de a interioriza diverse experiențe de învățare și de a-și clarifica propriile valori și atitudini față de cunoaștere, interiorizează un continuum între ceea ce învață la școală și ceea ce învață în alte contexte, nonformale sau informale.

BIBLIOGRAFIE:

Costea Octavia, Cerkez Matei, Sarivan Ligia, Educația nonformală și informală : realități și perspective în școala românească, Editura Didactică și pedagogică , București, 2009

Ionescu, M.; Chiș, V., Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001

Oprea, C. L. - Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2008.

Incursiuni Didactice Contemporane (vol. I)

În acest volum semnează : Topan Dorina, Ursu Roxana, Szasz Fira Petruța, Tocaciu Diana, Nicușor Bondar, Nicoleta Alexandra Ungureanu (coord.), Drăgoi Georgeta Elena, Conea Viorica, Sârb Marcela Maria, Violeta Moldovan, Pop Bianca Cătălina, Gordon Ioana Mihaela, Sîrb Anda Monica, Moldovan Liana, Nechiti Laura Maria, Morar Andra Corina, Gafton Vasilica Terezia, Emilia Magdea, Maria Breșfelean, Agavriloaci Anca, Naraevschi Mihaela, Enache Georgeta, Răcaru Sica, Răduț Florina Sandina;

ISBN: 978-606-9712-12-2